

Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky pro období 2012 – 2020 za rok 2018

Ministerstvo průmyslu a obchodu
SEKCE ZAHRANIČNÍHO OBCHODU | ODBOR ŘÍZENÍ EXPORTNÍ STRATEGIE A SLUŽEB

Obsah

Úvod	2
1 Charakteristika ekonomického vývoje ČR v roce 2018	3
2 Výsledky zahraničního obchodu v roce 2018	4
3 Indikátory Exportní strategie	8
4 Vybraná teritoria	10
4.1 Teritoriální strategie	10
4.2 Evropská unie	11
4.3 Německo.....	11
4.4 Velká Británie	12
4.5 Balkán	13
4.6 Ruská federace a země SNS.....	13
4.7 Čína	14
4.8 Indie.....	15
4.9 Korejská republika	16
4.10 Izrael	16
4.11 USA a Kanada.....	17
4.12 Latinská Amerika	18
4.13 Afrika	19
5 Využívání nástrojů podpory exportu	20
5.1 I. Finanční nástroje	20
5.1.1 Exportní financování a pojišťování	20
5.1.2 Mezinárodní zdroje financování a rozvojová spolupráce.....	21
5.2 II. Informace a služby.....	23
5.2.1 Informace pro exportéry	23
5.2.2 Asistenční a konzultační služby	25
5.2.3 Služby v regionech.....	27
5.2.4 Vzdělávání pro export	28
5.3 III. Rozvoj obchodních příležitostí	29
5.3.1 Výstavy a veletrhy	29
5.3.2 Obchodní politika	33
5.3.3 Dvoustranné ekonomické vztahy	34
5.3.4 Vnitřní trh	34
5.3.5 Ekonomická migrace.....	35
5.3.6 Investice pro export.....	36
6 Přílohy.....	38
6.1 Příloha 1: Tabulky	38
6.2 Příloha 2: Seskupení zemí.....	40

Úvod

Zpráva o plnění Exportní strategie shrnuje aktivity, které v oblasti podpory exportu a ekonomické diplomacie realizovala ministerstva, agentury pro podporu exportu a investic či další státní instituce. Rok 2018 byl prvním rokem realizace Programového prohlášení vlády ČR, které bylo přijato v lednu 2018 a posléze v nové podobě v červnu 2018. Hlavní pozornost v Prohlášení je kromě podpory exportérů jak v jejich pronikání na zahraniční trhy, tak i udržení jejich přítomnosti na trzích stávajících, věnována zefektivnění exportní podpory, zejména v oblasti financování a pojišťování. Důležité je i zvýšení efektivnosti agentur CzechTrade a CzechInvest, především při jejich fungování v zahraničí, a hledání cest ke snížení nákladů při udržení rozsahu a kvality poskytovaných služeb.

V průběhu roku 2018 došlo k podstatné integraci agentur CzechTrade a CzechInvest. Cílem této integrace je vedle úspory nákladů efektivnější práce s klientem, kdy jsou mu nabízeny návazné služby obou původních agentur pod jednou střechou od inovací po internacionalizaci. Znásobí se efekty, vyplývající se sdíleného know-how obou agentur a společné zahraniční i regionální sítě. Integrace zahraničních kanceláří CzechTrade a CzechInvest položila základ jednotného systému působení obou agentur v zahraničí. Dalším opatřením je pokračující začleňování těchto zahraničních kanceláří do zastupitelských úřadů tam, kde jsou pro to podmínky a kde dochází k úspoře nákladů na jejich provoz. V současné době je takto začleněno již 25 z celkových 58 zastoupení.

Za realizaci podpory exportu a zahraničně obchodní politiky je zodpovědné Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zahraničních věcí za koordinaci vnějších ekonomických vztahů a ekonomickou diplomacii. S cílem zajistit pokračování efektivní spolupráce obou resortů byla dne 11. prosince 2018 podepsána ministryní průmyslu a obchodu M. Novákovou a ministrem zahraničních věcí T. Petříčkem Dohoda o zásadách spolupráce při zajišťování podpory exportu a ekonomické diplomacie České republiky a o vysílání a působení pracovníků CzechTrade a CzechInvest v zahraničí. Tato Dohoda navazuje na předcházející ujednání o spolupráci obou resortů s tím, že principy této spolupráce zůstávají stále stejné. Nová Dohoda reflektuje zejména zákon o zahraniční službě a zpřesňuje podmínky vysílání a působení pracovníků CzechTrade a CzechInvest v zahraničí.

Součástí plnění priorit Aktualizované Exportní strategie je vytvoření systematické podpory internacionalizace pro výrazně inovativní malé a střední podniky (MSP). Za účelem propojování podpory inovací a nových technologií s podporou podnikání, exportu a internacionalizací vznikla platforma Tým Česko. Je tvořena sedmi institucemi – TAČR, ČEB, EGAP, ČMZRB, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism a koordinaci zajišťuje MPO. Tým Česko reaguje na poptávku firem po uživatelsky přívětivém systému, který odráží potřebu posunu ČR směrem k výrobkům a službám s vyšší přidanou hodnotou a nově jim společně nabízejí komplexní asistenci státu. Hlavním cílem Týmu Česko je zjednodušení přístupu firem k nabízeným službám, které na sebe mohou vhodně navazovat, doplňovat se a podnikatelům ve výsledku přinést větší efekt.

V roce 2018 byla připravena též řada teritoriálních strategií, zpracovaných MPO a definujících přístup resortu k jednotlivým zemím, směr dalšího působení a vymezení cílů. Tyto teritoriální strategie jsou vodítkem pro proexportní působení v daných zemích a směřování nástrojů podpory exportu jak na úrovni společné obchodní politiky EU, tak i národních nástrojů, kde jde např. o České oficiální účasti na veletrzích a výstavách, akce CzechTrade, podnikatelské mise, projekty na podporu ekonomické diplomacie či další.

1 Charakteristika ekonomického vývoje ČR v roce 2018¹

I když i v loňském roce česká ekonomika rostla, její tempo růstu značně zpomalilo - hrubý domácí produkt za celý rok 2018 vzrostl o 3 %, což je proti 4,4 % dosaženým v roce 2017 značné zpomalení, způsobené jak nedostatkem pracovních a výrobních kapacit, tak rostoucími nejistotami vnějšího prostředí. Zejména situace na trhu práce vykazovala zřetelné znaky přehřátí, které se promítly do rekordních hodnot jak v nízké míře nezaměstnanosti, tak ve vysoké míře pracovní aktivity. Míra celkové zaměstnanosti (podíl počtu zaměstnaných osob ve skupině 15-64 letých) již překročila 75 %, a dosáhla tak nejvyšších hodnot v historii ČR. Zároveň se snižovala obecná míra nezaměstnanosti, která v prosinci činila 2,2 % a zůstala nejnižší v rámci EU. Nabídka volných pracovních míst (v prosinci 324 tis.) začala od dubna 2018 převyšovat počet uchazečů o zaměstnání, který se v prosinci snížil na 232 tisíc.

Rozhodujícím faktorem růstu ekonomiky byla domácí poptávka, přičemž vyšší spotřeba byla spojena s růstem zaměstnanosti a mezd a optimistickou náladou spotřebitelů.

Ačkoli objem dovozů i vývozů byl v loňském roce rekordní, dynamika jejich růstu v čase zpomalovala. Vývoz v národním pojetí² vzrostl meziročně o 3,5 %, dovoz o 4,6 % a obchodní bilance skončila přebytkem ve výši 132,7 mld. Kč, což je o 30,8 mld. Kč méně než v roce 2017. Největší podíl na obrátu zahraničního obchodu měl tradičně obchod s vyspělými tržními ekonomikami, zejména se státy EU, který přesahoval tři čtvrtiny celkového obchodu se zbožím. Pozici nejsilnějšího obchodního partnera obhájilo Německo, s téměř třetinovým podílem na celkovém obrátu. Nejvíce obchodovanou komoditou pak byly stroje a dopravní prostředky, které svůj dominantní podíl na celkovém zahraničním obchodě navýšily na 55,0 %.

Na straně zdrojů tvorby HDP výrazně oslabil prorůstový vliv zpracovatelského průmyslu, zejména v důsledku nižší produkce odvětví výroby dopravních prostředků. Celkově meziroční tempo růstu průmyslové produkce v roce 2018 zpomalilo na 3,0 % z 6,5 % v roce 2017. Důvodem byla vysoká srovnávací základna z předešlého roku, nedostatek výrobních faktorů a zpomalení ekonomiky EU, které v důsledku otevřenosti a provázanosti silně dopadá na tuzemský průmysl. Průmyslová výroba v EU v roce 2018 vykazovala meziroční růst o 1,3 % a německý průmysl o 1,0 %. Nicméně tatáž čísla za rok 2017 byla přibližně o 2 % vyšší. Jinými slovy zpomalování evropské/německé ekonomiky je jednoznačné a není zanedbatelné, což potvrzují i výsledky klíčového segmentu, evropského automobilového průmyslu, jenž byl ve 2. polovině roku 2018 již v záporných hodnotách.

Na vzlínání inflačních tlaků vlivem přehřátého trhu práce a neočekávané oslabení koruny v polovině roku 2018 reagovala Česká národní banka pětinasobným zvýšením svých měnově-politických sazeb. Dvoutýdenní repo sazba vzrostla v roce 2018 na konečných 1,75 %. Zpříšňující se měnové podmínky se promítly také do růstu sazeb na finančním trhu, v důsledku čehož postupně rostly také sazby pro nefinanční podniky.

V letošním roce by tuzemská ekonomika měla pokračovat v solidním růstu. Avšak s ohledem na její kapacitní možnosti a pravděpodobný dopad zpomalování globálního vývoje, lze předpokládat další zvolnění tempa ke 2,5 %. Zdrojem růstu by měla zůstat domácí poptávka, díky stabilnímu vývoji spotřeby a pokračující investiční aktivitě. Zpomalení tempa růstu ekonomiky se ve výhledu postupně odrazí i ve zmírnění tlaku na straně poptávky po pracovní síle. V roce 2019 se očekává nanejvýš dvojnásobné zvýšení úrokových sazeb. Pakliže by však došlo k obnovenému posilování koruny, ČNB by, pod tíhou nejistot ohledně zahraničního vývoje, sazby nezvyšovala vůbec.

Aktuální průzkumy mezi nákupními manažery naznačují, že nálada mezi podnikateli se zhoršuje. To platí jak pro indikátory reflektující situaci v české ekonomice, tak i pro indikátory reflektující náladu

¹ Zdroj dat ČSÚ; v kapitole jsou použita předběžná data z 6. 2. 2019. Tato data budou v průběhu roku 2019 dále zpřesňována.

² Konečné výsledky statistiky v národním pojetí jsou oproti přeshraničnímu pojetí zahraničního obchodu podstatně nižší, protože metodika národního pojetí sleduje skutečný obchod se zbožím realizovaný mezi českými a zahraničními subjekty, tj. změnu vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty. Přeshraniční pojetí vypovídá výhradně o fyzickém pohybu zboží přes hranice bez ohledu na to, zda dochází k obchodu mezi českými a zahraničními subjekty. Tyto údaje jsou mezinárodně srovnatelné.

v zahraničí. Indikátor PMI, mapující aktivitu v domácím zpracovatelském průmyslu, v lednu klesl na nejnižší hodnotu za 6 let (z prosincových 49,7 na 49,0), což byl sedmý pokles v řadě. Na tuzemský zpracovatelský průmysl dopadá slabší růst průmyslové aktivity v eurozóně, tedy slabší situace na našem hlavním exportním trhu.

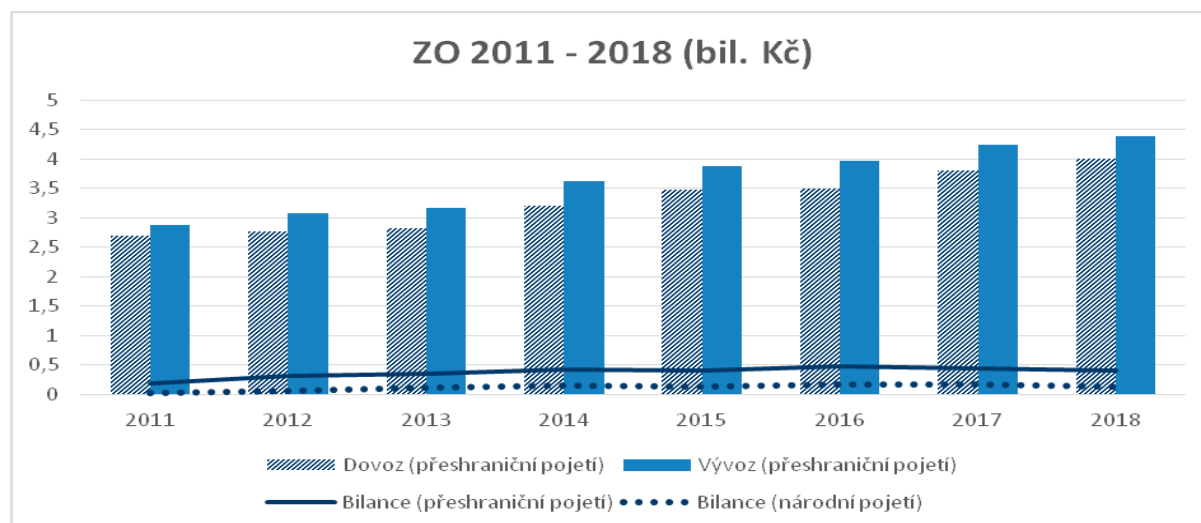
Na domácí straně přetrvává jako hlavní bariéra růstu stálý nedostatek pracovníků při nejnižší nezaměstnanosti v EU. V zahraničí jsou to především protekcionistická opatření, nejistá podoba brexitu, zpomalení klíčového partnera - Německa a sociální problémy ve Francii. Zásadní by pro českou ekonomiku byla kumulace nepříznivých vlivů. Souhrnná kvantifikace dopadů rizik do prognózy je však mimořádně obtížná. Podle analýzy MF by tvrdý brexit mohl oslabit tuzemskou ekonomiku v letošním roce o 0,6 % HDP, tj. cca 30 mld. Kč. Pakliže by došlo k eskalaci obchodní války mezi USA a zbytkem světa, která by se promítla do 25% poklesu poptávky po českém zboží, domácí HDP by to dle odhadu MPO mohlo oslabit o 28,5 mld. Kč až 40,5 mld. Kč.

2 Výsledky zahraničního obchodu v roce 2018

V roce 2018 dosáhl nejen vývoz, ale i dovoz nových maximálních hodnot. Podle přeshraniční statistiky ČSÚ se hodnota vývozu zboží meziročně zvýšila o 3,4 % na 4,39 bil. Kč (o 144 mld. Kč více) a jeho dovoz vzrostl dokonce o 5,0 % na 3,99 bil. Kč (o 191 mld. Kč více). Balance tak skončila přebytkem ve výši 399 mld. Kč, avšak vlivem rychlejšího růstu dovozu v meziročním srovnání klesl přebytek o 44 mld. Kč. Obrat meziročně vzrostl o 336,7 mld. Kč (o 4,2 %) na 8 382,8 mld. Kč, což představuje nárůst o 4,2 %. Na straně vývozu, tak jako v předchozích letech, dominovala silniční vozidla, elektrická zařízení, kancelářské stroje a zařízení k aut. zpracování dat. Na straně dovozu to jsou opět elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, silniční vozidla a zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku. Dovozy v loňském roce táhly zejména domácnosti, které těží z vyšší zaměstnanosti, potažmo z vyšších mezd, které s sebou konjunktura přináší.

Období	Dovoz mld. Kč	Vývoz mld. Kč	Obrat mld. Kč	Saldo mld. Kč
2017	3 801	4 245	8 046	444
2018	3 992	4 391	8 383	399
18/17 Růst v %	5,02%	3,44%	4,19%	-10,14%

Tabulka 1: Zahraniční obchod zbožím - přeshraniční statistika; tabulka MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje platné ke dni 6.2.2019

Graf 1: Zahraniční obchod zbožím v letech 2011 – 2018; graf MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje platné ke dni 6.2.2019

Největší objem českého vývozu a dovozu byl v roce 2018 tradičně realizován v rámci zemí Evropské unie, kam směřovalo 84,1 % domácího vývozu zboží (meziročně o 0,4 p.b. více) a 64,1 % dovozu zboží

(meziročně o 0,8 p.b. méně). Zahraniční obchod s tímto uskupením sice meziročně razantně snížil svoji dynamiku (vývoz meziročně klesl z 7,1 % na 3,7 %, dovoz z 6,8 % na 2,3 %), avšak objem meziročně vzrostl u vývozu o 132 mld. Kč a u dovozu zboží o 56 mld. Kč, což se pozitivně projevilo i na obratu. Celkový obrat výměny zboží s EU v porovnání se stejným obdobím předchozího roku stoupl o 189 mld. Kč na 6,25 bil. Kč a bilance obchodu zbožím se státy EU skončila aktivem ve prospěch ČR ve výši 1 131 mld. Kč, což je o 76 mld. Kč více než v roce 2017.

Výše uvedené výsledky opět potvrdily silnou obchodní provázanost České republiky se státy evropské osmadvacítky, zároveň ale i schopnost českých firem udržet si pozice na náročných evropských trzích.

Jak je patrné z údajů uvedených v Tabulce 2, kromě EU28 se České republice dařilo také zvyšovat export do Společenství nezávislých států (o 12,9 % na 127,5 mld. Kč), rozvojových zemí (o 3,5 % na 174,4 mld. Kč), na Africký kontinent, ale také do zemí Asie či Severní Ameriky.

Export mld. Kč	2017	2018	Růst %
OECD	3 756	3 874	3,14%
EU28	3 559	3 692	3,74%
Svět bez EU28	683	696	1,90%
Evropské státy mimo EU28	274	286	4,38%
Ostatní asijské země	150	152	1,33%
Společenství nezávislých států	128	143	11,72%
Severní Amerika	95	99	4,21%
Země Blízkého a Středního východu	76	65	-14,47%
Rozvojové země Ameriky	36	33	-8,33%
Rozvojové země Afriky	27	34	25,93%
Střední Amerika a Karibik	23	20	-13,04%
Severní Afrika	20	27	35,00%
Ostatní africké státy	19	21	10,53%
Jižní Amerika	13	14	7,69%
Austrálie a Nový Zéland	12	12	0,00%

Tabulka 2: Export zboží do vybraných teritorií - přeshraniční statistika; tabulka MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje platné ke dni 6.2.2019

Pozici nejsilnějšího obchodního partnera si i přes nižší dynamiku zachovalo Německo, z teritoriálního hlediska pro ČR nejvýznamnější obchodní destinace. Vývoz zboží do Německa meziročně vzrostl o 2,8 % (pokles o 4,2 p.b.), což představuje objem 1 422 mld. Kč (meziročně o 38 mld. Kč více). Podíl vývozu zboží do Německa na celkovém vývozu zboží mírně klesl o 0,2 p.b. na 32,4 %, dovoz se meziročně zvýšil o 1,4 % na 995,7 mld. Kč (o 14,2 mld. Kč více). O 0,9 p.b. klesl podíl Německa na celkovém dovozu zboží na 24,9 %, vyšší růst vývozu nad dovozem se projevil v přebytku obchodní bilance ve výši 426,46 mld. Kč, což je meziročně o 24,1 mld. Kč více.

Hodnoty českého exportu jsou na vrcholu, což dokládá i meziročně nižší dynamika přírůstků zahraničního obchodu, a to jak na straně dovozu i vývozu zboží do nejvýznamnějších destinací. Zatímco v roce 2017 z deseti největších exportních partnerů ČR mírně klesl vývoz pouze na Slovensko, v roce 2018 se meziroční snížení týkalo pěti destinací. Snížení, kromě Turecka, jsou malá a v celkových objemech nejsou skoro patrná, nicméně i to potvrzuje, že ekonomika postupně oslabuje.

Export mil. Kč	2017	2018	Růst %
Německo	1 383 906	1 422 205	2,77%
Slovensko	323 775	331 898	2,51%
Polsko	254 061	265 591	4,54%
Francie	216 375	224 235	3,63%
Spojené království	210 774	205 579	-2,46%
Rakousko	186 589	195 525	4,79%
Itálie	172 804	170 391	-1,40%
Nizozemsko	147 282	162 130	10,08%
Maďarsko	126 552	131 050	3,55%
Španělsko	121 936	132 671	8,80%
Belgie	97 369	93 698	-3,77%
Spojené státy	87 733	90 901	3,61%
Ruská federace	82 246	89 795	9,18%
Švédsko	66 565	76 796	15,37%
Švýcarsko	59 269	59 366	0,16%
Rumunsko	58 800	65 672	11,69%
Čína	56 238	56 126	-0,20%
Turecko	53 162	47 704	-10,27%
Dánsko	40 726	39 543	-2,90%
Ukrajina	27 992	33 090	18,21%

Tabulka 3: 20 největších partnerů v exportu zboží - přehrániční statistika; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje platné ke dni 6.2.2019

Nejvyšší přebytek bilance obchodu zbožím, který v roce 2018 stoupl o 24,1 mld. Kč na 426,5 mld. Kč, tradičně dosáhla Česká republika ve vzájemném obchodu s Německem. Se zhruba třetinovým objemem přebytku bilance se na druhém místě stabilně umísťuje Slovensko (meziročně saldo kleslo o 6,3 mld. Kč na 133,75 mld. Kč). Pořadí prvních pěti zemí s nejvyššími přebytky oproti roku 2017 zůstalo beze změny, následuje Spojené království (122,3 mld. Kč), Francie (94,6 mld. Kč) a Rakousko (77,9 mld. Kč).

Celkovou bilanci obchodu zbožím stejně jako v předchozích letech negativně ovlivnily zejména asijské země, Čína, Korea a Japonsko. Nejvyšším schodkem skončila opět bilance s Čínou, ten se však meziročně prohloubil o 92,8 mld. Kč na rekordních 512,2 mld. Kč. Následuje deficit bilance s Jižní Koreou (82,7 mld. Kč), Japonskem (48,7 mld. Kč), Polskem (39,2 mld. Kč) a Ruskou federací (33,5 mld. Kč).

Z pohledu komoditní struktury k dobrému výsledku českého zahraničního obchodu tradičně v nejvyšší míře přispěly stroje a dopravní prostředky, které jsou hlavní vývozní i dovozní položkou. V průběhu roku profitovaly ze stále silné zahraniční poptávky a svůj dominantní podíl na vývozu zboží navýšily meziročně na 58,2 % (meziročně o 1,2 p.b. více), na dovozu na 47,2 % (meziročně o 1,0 p.b. bod více). Vývoz této skupiny zboží vzrostl meziročně o 5,7 % (v roce 2017 o 7,1 % na 2 557 mld. Kč (meziročně o 137 mld. Kč více) a dovoz o 7,3 % (v roce 2017 o 9,2 %) na 1 884 mld. Kč (meziročně o 129 mld. Kč

více). Přebytek obchodní bilance se v uvedené komoditě meziročně zvýšil o 9,1 mld. Kč na 673,2 mld. Kč. Největší podíl ve skupině strojů a dopravních prostředků mají elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče (10,75 %) a silniční vozidla (9,9 %).

Cyklus prodejů silničních vozidel trvá již více než šest let a začíná se projevovat pokles poptávky. Zatímco produkce byla v uplynulém roce vysoká, a to zejména v druhém čtvrtletí, vyrábělo se částečně na sklad z důvodu nových emisních limitů zavedených EK. Budoucí brzké zvolnění výroby se může následně promítnout do celého automobilového odvětví. I proto elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče se ve sledované skupině postupně dostávají před silniční vozidla a prozatím vyrovnávají jejich snížení.

Název zboží	Export 2018 mld. Kč	Export 2015 mld. Kč	Růst 2018/2015 (%)
Přístroje elektrodiagnostické pro účely medicínální	1,921	1,119	71,64
Stroje, zařiz. ost. pro určitá odvětví průmyslu, díly	53,980	35,702	51,20
Zařízení k automat. zpracování dat, jednotky periferní	289,002	199,965	44,53
Letadla a zařízení související, lodě kosmické, rakety	12,181	8,739	39,38
Polyacetáty, polyetery a pryskyřice epoxidové	7,386	5,606	31,75
Přístroje měřicí, kontrolní, analyzační, řídicí jn.	34,818	26,854	29,66
Prostředky k rozvodu elektrické energie jn.	85,080	72,320	17,64
Přístr. elek. ke spínání ap. obvodů elek., odpory aj.	140,529	119,612	17,49
Zařízení, přístroje pro účely lékařské, veterinární ap.	17,421	15,062	15,66
Zařiz. strojní ke zpracování kovů (ne stroje obráběcí)	6,672	5,770	15,62
Zbraně a munice	10,633	9,389	13,25
Výrobky optické jn.	12,523	11,124	12,57
Léčiva, vyr. farmaceut. (ne antibiotika, hormony ap.)	17,241	15,334	12,43
Stroje, motory neelektrické (ne turbíny, motory píst.)	14,477	13,203	9,65
Zařízení ostatní k výrobě elektrického proudu a díly	6,469	6,025	7,36

Tabulka 4: 15 vybraných rostoucích high-tech položek českého exportu od roku 2015 rok 2018 - údaje platné ke dni 22. 3. 2019

Pro ČR je však velmi významné, že se v českém exportu prosazují i další výrobci specializovaných tzv. high-tech produktů, spojených s vysokou intenzitou výzkumu a vývoje. Jde například o přístrojovou techniku pro měření, ale i využívanou v medicíně, optické a elektrické přístroje, léčiva, či další chemické výrobky. Tyto produkty mají také často své významné odběratele i v zemích mimo EU a přispívají tak k diverzifikaci českého exportu.

Pro ilustraci lze uvést přístroje a zařízení, které nacházejí uplatnění v lékařství a veterinární medicíně, včetně přístrojů elektrodiagnostických. Vývoz elektrodiagnostických přístrojů pro medicínální účely mezi lety 2015 a 2018 vzrostl o 71,6 %. Své uplatnění přístroje nachází po celém světě, do Číny je exportováno téměř 12 % z elektrodiagnostických přístrojů pro medicínální účely, přes 10 % směřuje do Švýcarské konfederace a dalších téměř 10 % směřuje na vyspělý německý trh. Svoji vysokou úroveň potvrzuje i vývoz přístrojů do dalších zemí (Arménie, Hong Kong, Spojené státy americké, Korejská rep. aj.). Export dalších zařízení a přístrojů pro lékařské a veterinární účely v uvedeném období vzrostl o více jak 15 %.

Samostatnou kapitolou je obor letadel a souvisejících zařízení. Jedná se o odvětví, které v roce 2018 k roku 2015 zvýšilo export o více jak 39,3 %. Hlavní exportní destinací je Francie (31,1 %) a Ruská federace (13,3 %). Převážnou část exportu tvoří díly letounů a vrtulníků, vrtulníky (nad 2.000 kg) a letadla s mechanickým pohonem (2.000 – 15.000 kg).

Významným exportním artiklem jsou také zařízení k automatickému zpracování dat a příslušné periferní jednotky (*Pozn.: Vzhledem k vysoké importní náročnosti této položky je však přidána hodnota vytvořená v ČR nižší.*), které se vyznačují vysokým podílem na celkovém exportu i vysokou dynamikou růstu. Mezi lety 2015 a 2018 export vzrostl o více než 44,5 %. Vlivem mezinárodní provázanosti výroby velká část produkce v roce 2018 směřovala do Německa (28,3 %) a Nizozemí (11,1 %). Produkce je vyvážena do dalších 159 států.

3 Indikátory Exportní strategie

Strategie určuje hlavní a specifické cíle pro roky 2012 až 2020 a sledování jejich plnění podle daných indikátorů. Pro účely této zprávy, vycházející z předběžných údajů o vývoji zahraničního obchodu v roce 2018 a střednědobého vyhodnocení, byly sledovány následující ukazatele.

Export per capita mezi roky 2011 – 2018

➤ *Cíl: Zvýšení per capita exportu o 25% do roku 2020 s kontrolním cílem 12 % v roce 2016*

tis. Kč	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Objem exportu per capita	241,06	274,51	292,48	301,89	345,19	368,49	400,87	413,43
Růst oproti roku 2011 (%)	X	13,87%	21,33%	25,23%	43,20%	52,86%	66,29%	71,51%

Tabulka 5: Objem exportu zboží per capita - přeshraniční statistika; tabulka MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje platné ke dni k 6.2.2019

Zvýšení exportu zboží per capita dosáhl plánovaného cíle, tj. růstu o 25 % již v r. 2014. Tendence růstu pokračovala a v roce 2018 se tento export zvýšil o 3,1 % oproti roku 2017.

Počet exportérů mezi roky 2011 – 2018

➤ *Cíl: Zvýšení počtu exportérů o 15 % do roku 2020*

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet exportérů	18 736	20 149	20 774	20 937	22 392	22 896	22 795	22 412
Růst oproti roku 2011 (%)	X	7,54%	10,88%	11,75%	19,51%	22,20%	21,66%	19,62%

Tabulka 6: Počet exportérů zboží; tabulka MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje platné ke dni 6.2.2019

Plánovaného cíle, tj. růstu počtu exportérů o 15 % bylo dosaženo již v r. 2015. Od roku 2015 je počet exportérů přibližně stejný a pohybuje se okolo 22,5 tis.

➤ *Cíl: Zvýšení počtu MSP³ exportérů o 50 % do roku 2020*

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet exportérů do 250 zaměstnanců	16 293	15 753	15 363	16 179	16 625	16 194	16 064
Růst oproti roku 2012 (%)	X	-3,31%	-5,71%	-0,70%	2,04%	-0,61%	-1,41%

Tabulka 7: Počet rezidentních exportérů zboží s počtem zaměstnanců do 250; tabulka MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje platné ke dni 29.1.2019

Počet exportérů s méně než 250 zaměstnanci od roku 2012 do roku 2018 poklesl o 1,4 %. Uvedený pokles byl ovlivněn zejména kategorií podniků do 10 zaměstnanců, celkový počet ostatních MSP exportérů vzrostl v období 2012-2018 o 29,76 % . Je tedy zřejmé, že v zahraničí se prosazovaly především prosperující a rostoucí malé a střední podniky s počtem zaměstnanců mezi 10 a 250, které jsou také předpokládanou cílovou skupinou podpory exportu.

³ Pro účely sledování tohoto ukazatele byl použit počet exportujících malých a středních podniků (MSP), přičemž za malý a střední podnik je považována firma o méně než 250 zaměstnancích.

Aktivní obchodní bilance se státy EU mezi roky 2011– 2018

➤ Cíl: Udržení aktivní obchodní bilance se státy EU

mil. Kč	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Obchodní bilance se státy EU	679 319	716 123	732 111	862 290	954 591	978 690	1 055 422	1 131 196

Tabulka 8: Bilance obchodu zbožím se státy EU 28 - přeshraniční statistika; tabulka MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje platné ke dni 6.2.2019

Uvedený indikátor nadále dosahuje kladné hodnoty. Aktivum obchodní bilance s evropskou osmadvacítkou je základem celkově aktivní obchodní bilance státu. Hodnota tohoto aktiva trvale vzrůstá. Index za rok 2018 oproti roku 2017 vykazuje hodnotu 107,2. Růst aktiva obchodní bilance s EU28 byl za rok 2018 zejména způsoben příznivějším vývojem obchodu s Německem a poklesem pasiva obchodní bilance ve vztahu k Irsku.

Export do zemí mimo EU

➤ Cíl: Zvýšení objemu vývozu do zemí mimo EU o 50 % do roku 2020 ve srovnání s rokem 2010 s kontrolním cílem 25 % v roce 2016

mln. Kč	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Export do zemí mimo EU	396	479	574	599	645	649	648	682	695
Růst oproti roku 2010 (%)	X	20,96%	44,95%	51,26%	62,88%	63,89%	63,64%	72,22%	75,51%

Tabulka 9: Export zboží do zemí mimo EU - přeshraniční statistika; tabulka MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje platné ke dni 6.2.2019

Plánovaného cíle, tj. zvýšení objemu vývozu do zemí mimo EU o 50 % do roku 2020 oproti roku 2010, bylo dosaženo již v roce 2013 a export do těchto zemí i nadále roste. V roce 2018 vzrostl export do zemí mimo EU oproti roku 2010 o 75,51 % a oproti roku 2017 o 1,96 %.

➤ Cíl: Zvýšení počtu exportérů do zemí mimo EU o 25 % do roku 2020

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet exportérů do zemí mimo EU	12 068	12 593	12 236	13 221	13 558	13 604	13 590
Růst oproti roku 2012 (%)	X	4,35%	1,39%	9,55%	12,35%	12,73%	12,61%

Tabulka 10: Počet rezidentních exportérů zboží do zemí mimo EU; tabulka MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje ke dni 29.1.2019

V období mezi roky 2012 a 2018 také narostl počet rezidentů, kteří exportují do zemí mimo EU o 12,6 %. Od roku 2015 je počet těchto exportérů přibližně stejný a pohybuje se okolo 13,5 tis. To znamená, že téměř tři čtvrtiny rezidentních exportérů vyvážejí do zemí mimo EU.

Produktová diverzifikace

➤ Cíl: Snížení produktové koncentrace o 15% do roku 2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
HHI index pro export HS(4)	222	226	222	244	262	279	291	296

Tabulka 10: Produktová koncentrace dle HHI indexu počítaná z přeshraniční statistiky exportu zboží v klasifikaci HS(4); výpočet MPO; zdroj ČSÚ; rok 2018 - předběžné údaje ke dni 6.2.2019

Export dle HHI⁴ indexu v klasifikaci zboží HS(4) se nejeví koncentrovaný (index je nižší než 1500). Dlouhodobě však lze pozorovat mírně rostoucí trend ve zvyšování produktové koncentrace exportu. To je způsobeno zvyšujícím se podílem silničních vozidel a elektronických zařízení v exportu ČR. K tomu, aby byl tento trend zmírněn a ČR si dále vytvářela širokou a konkurenceschopnou technologickou

⁴ Herfindahl – Hirschmanův Index, HHI (taktéž používané zkrácené označení Herfindahl index), se používá k měření koncentrace daného odvětví na trhu. Nabývá hodnot od 0 (v případě nulové koncentrace) do 10 000 (v případě maximální koncentrace).

základnu, je nutné vytvářet takové prostředí, které bude podněcovat k inovacím, tvorbě startupů a výrobě nových produktů. Tedy musí docházet i k dalšímu sblížení podpory inovací, startupů a výroby nových produktů s podporou exportu dle nové Inovační strategie ČR.

Shrnutí

- Hlavní roli v exportu hrají exportéři rezidenti s počtem pracovníků vyšším než 250, kterých je dle dat ČSÚ evidováno 1 250 a kteří v roce 2018 vyvezli zboží za 1,975 bil. Kč, což představuje podíl 63,5 % na celkovém objemu zboží, exportovaném rezidenty (3,110 bil. Kč).
- V období 2012 až 2018 došlo k 29% nárůstu počtu exportérů rezidentů, kteří exportují zboží do 6 a více zemí. V tomto období také vzrostl počet rezidentů, kteří exportují zboží do zemí mimo EU o 12,6 %.
- Meziročně se z pohledu exportérů rezidentů nejvíce zvýšil vývoz zboží do Společenství nezávislých států (o 14,4 %), vývozu rezidentů do teritorií však nadále dominuje export zboží do vyspělých tržních ekonomik, který meziročně vzrostl o 2,53 % a přesáhl hodnotu 2,8 bil. Kč.
- Dle indikátorů Exportní strategie byl i přes mírný pokles tempa růstu vývoz zboží z ČR v roce 2018 úspěšný. Exportérům se nově dařilo především v rozvojových zemích Afriky, v Severní Africe a v Společenství nezávislých států.
- Hlavní výzvou zůstává podpora produktové diverzifikace především směrem k výrobkům s vyšší přidanou hodnotou a s tím související posun v hodnotových řetězcích.

4 Vybraná teritoria

4.1 Teritoriální strategie

Pro nastavení efektivního systému podpory exportu je nutné definovat flexibilní a individuální přístup ke každému teritoriu, který reflektuje změny v dosavadním multilaterálním nastavení obchodních pravidel, prohlubující se heterogenitu rozvojových zemí či posun světových ekonomických center. Cílem vytvářených teritoriálních strategií je sledování a budování vztahů k regionům a teritoriím komplexně. Jedná se o propojení pohledu obchodně-politického, který zahrnuje nástroje EU, s národními nástroji podpory exportu. Na úrovni EU se jedná zejména o dohody usnadňující přístup na trh zemí mimo EU, a to jak pro zboží, služby či investice, ale i ochranná opatření v případě nekalé soutěže našich partnerů. Na národní úrovni ČR využívá celou škálu proexportních nástrojů včetně ekonomické diplomacie v nejširším slova smyslu. Záměrem je soustředit se na jejich efektivní využití, tzn. zajistit účinnou spolupráci všech zapojených institucí a zvýšit tak synergií působení státu v této oblasti. Teritoriální strategie tak reflektují přístup k podpoře exportu s cílem zajišťovat koordinaci působení a využívání jednotlivých nástrojů podpory exportu a ekonomické diplomacie.

Teritoriální strategie zároveň představují flexibilní a individuální přístup ke každému teritoriu, vycházející z české inovativní nabídky a jejího srovnání s měnící se zahraniční poptávkou. Získané informace o příležitostech v teritoriu umožňují přizpůsobit nástroje podpory exportu dané situaci. Použita by měla být strategie: Push (tlak, vývoj nabídky českých firem a jejich inovace), Pull (tah, poptávka, vývoj na zahraničních trzích a potřeby zákazníků), Clash (střet nabídky a poptávky, hrozby a příležitosti neočekávaných řešení) a Coordinate (koordinace asistence státu a směřování jednotlivých institucí v podpoře firem dle aktuálních potřeb trhu).

Každá teritoriální strategie se skládá z hlavního dokumentu, akčního plánu a schematického shrnutí. V roce 2018 MPO zpracovalo 16 teritoriálních strategií (Čína, Ázerbájdžán, Polsko, USA, Rusko, Ukrajina, Kazachstán, Velká Británie, Srbsko, Japonsko, Indie, Korejská republika, Mexiko, Brazílie, Thajsko a Singapur), které byly následně poskytnuty k připomínkám ostatním resortům a sociálním partnerům. V roce 2019 bude pokračovat tvorba těchto strategií s cílem vytvoření celé sady koncepčních dokumentů pro působení na klíčových trzích.

4.2 Evropská unie

Země EU stále představují a i v budoucnu budou představovat nejdůležitější odbytiště českého exportu. Jestliže sledujeme čtrnáct nejvýznamnějších obchodních partnerů České republiky za posledních sedm let (2011 až 2018), patří mezi ně jedenáct členských zemí EU (Německo, Slovensko, Polsko, Francie, Itálie, Rakousko, Nizozemsko, Velká Británie, Maďarsko, Belgie a Španělsko), Rusko, USA a Čína. Třináct z těchto 14 sledovaných zemí je zároveň třináct nejvýznamnějších exportních destinací ČR (kromě Číny, která zaujímá aktuálně 17. místo) pro vývoz našeho zboží. Tato teritoriální sestava se za uvedených 7 let nezměnila, nepatrně se mění pouze pořadí.

Export zboží do členských zemí v přeshraničním pojetí se vyvíjel v roce 2018 v porovnání se stejným obdobím roku 2017 pozitivně - index růstu představoval 103,4. Do 11 výše uvedených členských zemí EU směřovalo za sledované období roku 2018 celkem 80,5 % našeho vývozu zboží; index růstu zde představuje hodnotu 103,1 s tím, že kromě Itálie (index 98,6), Spojeného království (index 97,5) a Belgie (index 96,2) index ostatních 8 EU-relací vykázalo růst vývozu.

Spojíme-li záměr Exportní strategie udržet stávající pozice členských zemí EU v našem exportu se specifickým cílem Exportní strategie - udržet aktivní obchodní bilanci se státy EU - potom lze konstatovat, že záměry exportu zboží byly za období 1 – 12/2018 splněny. Ze sledovaných 11 členských států EU, které patří mezi našich 14 nejvýznamnějších obchodních partnerů, pouze v obchodě s Polskem byla bilance obchodu zbožím pasivní.

Některé další země EU

V loňském roce jsme si připomněli tzv. osmičkovou výročí ve vztahu ke Slovensku. V tomto rámci se dne 4. června 2018 se uskutečnilo v Žilině Česko-slovenské ekonomické a podnikatelské fórum. Fórum zorganizovalo ve vzájemné spolupráci Velvyslanectví ČR v Bratislavě, Hospodářská komora ČR, Krajská hospodářská komora Zlínského kraje, Krajská hospodářská komora Moravskoslezského kraje, Slovenská obchodní a průmyslová komora, a Slovenská agentura pro rozvoj investic a obchodu (SARIO). Spolufinancování za českou stranu zajistilo Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR v rámci příslušného PROPED. Za MPO na ekonomickém fóru vystoupil bývalý náměstek ministra průmyslu a obchodu Ondřej Malý. Uskutečnilo se více než 100 bilaterálních jednání mezi českými a slovenskými firmami. V sousední zemi, kde nemáme zastoupení agentury CzechTrade, je zapotřebí podobné akce podpořit.

V rámci projektu incomingové mise podpořilo MPO ČR tradiční, v pořadí již XXIV. Setkání podnikatelů České, Polské a Slovenské republiky za účasti zástupců ministerstev, velvyslanectví, představitelů regionů a firem z různých oborů. Pracovní část byla zaměřena na rozvoj průmyslu s ohledem na útlum těžby a využívání uhlí a problémy trhu práce.

Nejvýznamnější aktivitou ČR v roce 2018 ve Francii byla oficiální účast ČR na mezinárodním veletrhu obranné a bezpečnostní techniky EUROSATORY Paříž. Se stánkem sousedily dvě společné „ostrovní“ expozice CSG a dalších českých firem - celkem na výstavě bylo 44 tuzemských subjektů. Ročník 2018 se tak stal z pohledu naší účasti rekordním v dosavadní historii Eurosatory a české firmy zde uskutečnily jen na stánku MPO více jak 450 jednání.

4.3 Německo

Exportu do tohoto teritoria vévodí „stroje a dopravní prostředky“ a s velkým odstupem za nimi „tržní výrobky tříděné hlavně podle druhu materiálu“ a „průmyslové spotřební zboží“. Vývoz zboží do Německa za rok 2018 je poněkud pod indexem celkového růstu našeho exportu. V tomto teritoriu se odehrálo v roce 2018 šest oficiálních účastí na veletrzích, které jsou skutečně mezinárodní a neznamenají zdaleka pouze podporu exportu do Německa. K nim je zapotřebí přičíst další společné účasti v programech NOVUMM a NOVUMM KET. Obchod s touto relací má politickou podporu včetně podpory vedoucích představitelů MPO. Z významných akcí, zaměřených na obchod, lze jmenovat účast paní ministryně M. Novákové na pracovní cestě předsedy vlády v Bavorsku 21. listopadu 2018. Součástí návštěvy bylo jednání s představiteli BMW AG v Mnichově o plánované investici společnosti na vybudování zkušebního centra pro autonomní řízení v Česku. Premiér Babiš a ministryně Nováková

navštívili též digitální továrnu firmy Siemens v Amberku, kde se seznámili s reálnou aplikací Průmyslu 4.0. Významné jsou rovněž besedy s německými podnikateli, kteří působí na našem trhu. Jednou z nich byla účast paní ministryně Marty Novákové na pracovním obědě na Velvyslanectví SRN v Praze dne 25. září 2018, kde byly diskutovány zejména otázky zajímaví německé podnikatele – tentokrát například kvalifikovaná pracovní síla, ekonomická migrace, Průmysl 4.0, digitalizace či snižování administrativní zátěže podnikatelů.

Z hlediska efektivní podpory exportérů (zejména malých a středních podniků) je důležitý individuální přístup ke každé firmě a nabídka mixu jednotlivých proexportních nástrojů jako jsou exportní konzultace s řediteli zahraničních kanceláří CzechTrade a teritoriálními experty Ministerstva průmyslu a obchodu, individuální služby při vyhledávání a oslovení obchodních partnerů v zahraničí, účast na významných mezinárodních oborových veletrzích, incomingové mise a sourcingové akce, při kterých jezdí do České republiky nákupčí významných zahraničních firem jednat s předem ověřenými českými dodavateli o konkrétních zakázkách.

Německá proexportně orientovaná ekonomika je založena na inovativní průmyslové základně, je lídrem průmyslu 4.0 a aplikovaného výzkumu a pro české firmy nabízí dlouhodobě řadu příležitostí v oblastech high-tech strojírenství, elektromobility, informačních technologií, v energetice a celé řadě služeb. Jedná se o stabilní a bonitní ekonomiku a je v zájmu České republiky, aby si české firmy udržely pozice na trhu, nadále je prohlubovaly a posunovaly se výše v hodnotovém žebříčku dodavatelů.

4.4 Velká Británie

Velká Británie v posledním roce přitahovala pozornost zejména pro pokračující diskuse o výstupovém procesu z Evropské unie. Výsledky těchto jednání jsou totiž určující pro další působení a podmínky přístupu na trh Velké Británie.

Během roku 2018 probíhala intenzivní jednání o podmínkách odchodu Velké Británie z Evropské unie. Úkolem obou vyjednávacích týmů tak bylo dát konkrétní podobu výstupové dohodě, definovat cíle pro jednání o budoucích vztazích, ale také upravit vztahy na Irském ostrově, kde vznikne odchodem Velké Británie vnější hranice Evropské unie. Jednání byla oficiálně dokončena v listopadu 2018. Bylo dohodnuto, že do konce roku 2020 (s možností prodloužení o další jeden až dva roky), se bude na UK pohlízet, jako kdyby byla členem EU, a pro obchod se po tuto dobu nic nezmění. Bude tak čas dojednat nové podmínky obchodování mezi EU a UK.

Na straně EU následoval rychlý projev podpory dojednané dohodě a čekalo se, že totéž učiní i britská strana a vše bude připraveno na březnový datum odchodu a budoucí jednání o nových vztazích. Nicméně britská vláda dosud (k 10. 3. 2019) nebyla schopna zajistit podporu pro dojednanou výstupovou dohodu v Parlamentu. Hlavní překážkou pro britské poslance je Protokol o Irsku-Severním Irsku.⁵ Již druhé hlasování o výstupové dohodě (tzv. *meaningful vote*) je naplánováno na 12. března 2019 s tím, že poslanci dostanou možnost se vyjádřit i ke scénáři odchodu bez dohody (tzv. *no deal*) a případné britské žádosti o oddálení data odchodu. O takové žádosti by následně rozhodovaly všechny členské státy EU a k jejímu schválení je třeba jednomyslnosti.

Nejčernější scénář odchodu bez dohody tak zůstává stále reálným. Znamenalo by to konec jakému preferenčnímu zacházení a zaručen by byl jen minimální standard dle pravidel Světové obchodní organizace. Pro exportéry to znamená obnovení celního dohledu, konec vzájemné uznávání certifikátů a zhoršení podmínek vstupu pro poskytovatele služeb. Ačkoliv si ani jedna strana tento scénář nepřeje, obě strany přijímají nezbytná opatření a informují občany a podnikatele o důsledcích takového kroku. ČR v tomto ohledu přijala i zvláštní zákon upravující dočasné podmínky pobytu pro britské občany,

⁵ Protokol o Irsku-Severním Irsku upravuje vztahy na této hranici pro případy, kdyby se nepodařilo do konce přechodného období nalézt shodu na nové podobě vztahů EU-UK, resp. na jiné úpravě, jež by zamezila vzniku tvrdé hranice na Irském ostrově. Pro tento případ vznikne tzv. jednotné celní území, kterého bude součástí EU27 a Spojené království, přičemž pro Severní Irsko bude více svázáno s EU, právě z důvodu zajištění v zásadě volného pohybu zboží přes hranici v souladu s Velkopáteční dohodou z r. 1998.

a během celého roku se konala celá řada akcí o důsledcích brexitu pro vzájemné vztahy, vč. dopadů na obchod.

V podnikatelském prostředí brexit znamená hlavně nejistotu a výkyvy britské libry. To se projevilo i na česko-britském obchodě, kdy vlivem očekávání došlo v roce 2018 ke snížení tempa obchodní výměny mezi ČR a UK. Ve srovnání s rokem 2017 došlo k poklesu vzájemné výměny zboží o 6,9 %, přičemž vývoz z ČR poklesl o 2,5 % a dovoz o 16,4 %. Za uvedené období došlo např. k meziročnímu poklesu v exportu objemově největší vývozní zboží - silničních vozidel (SITC 78) o 11,8 %.

Nejvýznamnější aktivitou ČR v roce 2018 ve VB byla oficiální účast ČR na mezinárodním veletrhu leteckého průmyslu ve Farnborough v červenci, kterou již tradičně zajišťovalo MPO ČR (účast NM Ing. Petra Očko, Ph.D.). Výročí „100 let českého leteckého průmyslu“ zastihlo české dodavatele ve velmi dobré kondici. Pod záštitou MPO se na veletrhu představili čeští letečtí dodavatelé, kteří potvrdili hodnotový vzestup v dodavatelském řetězci a ČR se pochlubila největší expozicí ze zemí střední a východní Evropy.

4.5 Balkán

Trhy zemí balkánského poloostrova lze charakterizovat jako vysoce perspektivní a významné pro hospodářství ČR. A to zejména s ohledem na jeho relativní blízkost, na rostoucí konektivitu (budování páteřní dálniční a železniční sítě v rámci evropského programu), vzrůstající kupní sílu (firem a obyvatel po letech válek, mezinárodních sankcí a stagnace) a zejména s ohledem na proces integrace do EU a budoucí zapojení nečlenských zemí do vnitřního trhu. Země Balkánského poloostrova představuje pětice členských států EU (Slovensko, Chorvatsko, Bulharsko, Rumunsko a Řecko) s vysokým podílem na zahraničním obchodě ČR a šestice budoucích členských zemí (Srbsko, Bosna a Hercegovina, Makedonie, Albánie, Kosovo a Černá Hora), které charakterizuje každoroční nadprůměrný růst obchodní výměny s ČR. Z pohledu obchodních a investičních vazeb proto nepřekvapuje vývoj v roce 2018, kdy došlo (jako každoročně) k nárůstu českých investic i výměny zboží. Spolu se zahraničními investicemi roste exportní výkonnost těchto zemí. Postupně dochází k vyrovnání původně vysokých aktiv bilance obchodu zbožím s těmito zeměmi.

Právní rámec pro stimulaci hospodářské spolupráce je dán bilaterálními dohodami rezortní či mezivládní úrovně (před podpisem je poslední chybějící dohoda s Kosovem). Na jejich základě pak pracují smíšené komise, které jsou společnou bilaterální platformou pro řešení problémů firem, pro podporu jejich významnějších projektů či pro podporu asociačních procesů v jednotlivých zemích (školení státních zaměstnanců, posilování administrativních kapacit v rámci přístupového procesu do EU apod.). V roce 2018 zasedaly smíšené komise se Srbskem, Albánií, Bulharskem, Bosnou a Hercegovinou. Došlo k podepsání průlomové dohody se Srbskem o úhradě dluhu po bývalé SFR Jugoslávii, což je impuls pro zbývající nástupnické státy. Probíhala řada informativních seminářů pro české firmy se zájmem o Balkán, sektorové incomingové mise do ČR apod. V dubnu 2019 připravujeme zasedání smíšené komise se Severní Makedonií a cestu ministryně s podnikatelskou misí do Srbska.

4.6 Ruská federace a země SNS

Oblast postsovětského prostoru lze z hlediska českých exportních zájmů rozdělit na tři subregiony s odlišným potenciálem a s tím spojeným specifickým přístupem ČR. Jedná se o Ruskou federaci, země Východního partnerství a Střední Asii. V případě Ruska jde za současných zahraničně-politických podmínek zejména o udržení stávající pozice českých firem na trhu. Jako velmi přínosná se ukazuje cílená proexportní práce na úrovni jednotlivých subjektů Ruské federace. Země Východního partnerství – Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko, Ukrajina – jsou vnímány z pohledu ČR jako významná příležitost pro český export v krátkodobé perspektivě a rovněž jako částečná náhrada za oslabení obchodně-ekonomické relace s Ruskem. Naopak země Střední Asie – Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán, Turkmenistán, Uzbekistán – jsou z pohledu ČR považovány za významnou příležitost pro český export ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. První kroky v tomto směru je však potřeba podnikat už nyní.

V česko-ruské relaci byl rok 2018 ve znamení follow-upu cesty prezidenta republiky do Ruské federace, která se uskutečnila ve dnech 20. – 24. 11. 2017. Byla dále rozpracovávána témata jako problémy spojené s českými investicemi v Rusku, pohledávky ČEB a EGAP vůči ruským subjektům či spolupráce v oblasti výstav a veletrhů.

Největší domácí akcí ve vztahu k Rusku byl Business den Ruské federace na MSV Brno 2018 a s ním související proexportní akce. Největší akcí v zahraničí pak představovala cesta ministryně průmyslu a obchodu Marty Novákové na mezinárodní strojírenský veletrh Metalobrabotka Kazaň 2018 v doprovodu podnikatelské mise SP ČR a KSNS. V rámci tohoto veletrhu se rovněž uskutečnila česká oficiální účast na výše zmíněném veletrhu, Dny Jihomoravského kraje v Republice Tatarstán a setkání spolupředsedů česko-ruské Mezivládní komise.

Dále pokračoval trend prohlubování spolupráce na úrovni subjektů Ruské federace. Byly uskutečněny proexportní aktivity zaměřené na Moskvu, Moskevskou oblast, Jaroslavskou oblast, Vladimírskou oblast, Petrohrad, Dálný Východ, Kuzbas, Sverdlovskou oblast, Uljanovskou oblast či Tatarstán. Co se týká sektorového zaměření daných aktivit, hlavní důraz byl kladen na strojírenství, letecký průmysl, těžební techniku, smart infrastrukturu nebo vodní a odpadové hospodářství.

Zdaleka nejintenzivnější byla naše aktivita vůči státům Východního partnerství. V roce 2018 se uskutečnily mezivládní komise s 5 ze 6 států Východního partnerství. Jedinou výjimku v tomto případě tvořil Ázerbájdžán, tam ale zavítala na svoji první zahraniční cestu ministryně průmyslu a obchodu. Program mezivládních komisí byl doplněn řadou incomingů, outgoingů i jiných proexportně orientovaných akcí. V podmínkách zhoršujícího se politického vztahu s Ruskem, který je doplňován vyšší mírou protekcionistických opatření z ruské strany, je vhodné přeorientovat některé české firmy dříve zaměřené na Rusko směrem ke státům Východního partnerství. S tímto záměrem se v roce 2018 uskutečnila na půdě MPO konference „Ekonomická dimenze Východního partnerství“ na úrovni velvyslanců partnerských zemí, na kterou bude v roce 2019 navazovat konference ministerská. Téma ekonomické konvergence se zeměmi Východního partnerství je zároveň prosazována jako jedna z priorit českého předsednictví EU v roce 2022.

Jako velmi slibný region do budoucna z hlediska diversifikace českého exportu lze považovat rovněž Střední Asii. V roce 2018 byla uskutečněna řada podnikatelských misí a proexportních aktivit od úrovně ředitele odboru až po úroveň místopředsedy PS PČR. Na jaře 2018 byla na půdě MPO uspořádána business konference zaměřená na příležitosti pro české firmy v různých projektech na infrastrukturní propojení západní Evropy s východní Asií. Na tuto konferenci by měla navázat akce na ministerské úrovni v 1. pololetí 2020 uskutečněná v rámci českého předsednictví ve V4. Na rok 2019 je pak naplánována cesta ministryně průmyslu a obchodu do Kyrgyzstánu a Uzbekistánu.

4.7 Čína

Z hlediska obrátu vzájemného obchodu zbožím se Čína stala 3. největším obchodním partnerem České republiky. Výrazně, byť z podstatně nižšího základu, se zvýšil český vývoz zboží do Číny – za posledních pět let dosáhl růst 72%, meziročně (2018/2017) však klesl o 0,2 %.

V roce 2018 dosáhl český vývoz zboží do Číny objemu 56,1 mld. Kč a český dovoz z Číny 568,3 mld. Kč, tj. pasivní saldo v neprospěch ČR činilo 512,2 mld. Kč. Podle údajů ze statistik je však skutečností, že největší čeští dovozci z Číny, tj. firmy importující elektronické výrobky a komponenty, které představují dvě třetiny dovozů zboží z Číny, současně figurují mezi největšími českými vývozci do EU. Větší část českého pasivního salda s Čínou se tedy promítá do obchodního aktiva ČR vůči EU. Příležitostí pro případnou změnu v dosavadní negativní obchodní bilanci by mohlo být dojednání Dohody o ochraně investic mezi EU a jejími členskými státy na jedné straně a Čínou na straně druhé, kdy by tato dohoda měla obsahovat ustanovení usnadňující přístup na čínský trh evropským společnostem.

V roce 2018 byl realizován národní stánek na výstavě China International Import Expo, která se konala ve dnech 5. – 10. 11. 2018 v Šanghaji. Jednalo se o první ročník, Česká republika se prezentovala např. pianem Petrof, Škodou Kodiaq, českým sklem či pivem Budvar. Velký zájem o spolupráci byl především

ve sklářském průmyslu. Dále se uskutečnila výstava českých výrobců letadel na leteckém veletrhu v jihočínském městě Ču-Chaj.

Obchodní výměna mezi ČR a Čínou probíhá především v oblasti strojírenství a elektroniky, v oblasti vývozu z ČR jsou to ale i chemické produkty, mikroskopy či hračky. ČR má zájem na posílení vývozu svých produktů do Číny a narovnání obchodní bilance mezi oběma státy. Vzhledem k probíhající modernizaci čínského průmyslu a industrializaci regionů se mezi obory s největším potenciálem v budoucím rozvoji obchodních aktivit řadí letecký průmysl, farmaceutický průmysl, důlní/těžební průmysl, strojírenský průmysl, železniční a kolejová doprava, zemědělství, služby a cestovní ruch. Vzhledem k rostoucímu důrazu na inovace a „chytré technologie“ v čínské ekonomice se otevírá také více možností spolupráce např. v oblasti ICT. České firmy však v přístupu na čínský trh stále čelí řadě překážek včetně požadavků na certifikace a licence, netransparentnosti a nesouladu s mezinárodními standardy, chabé ochrany práv duševního vlastnictví nebo diskriminace zahraničních investorů. MPO v rámci svých aktivit usiluje o jejich odstraňování pomocí všech dostupných nástrojů. V rámci podpory exportu spolupracuje MPO také s čínskou NDRC na podpoře 32 společných projektů.

4.8 Indie

Indie je tradičním obchodním partnerem ČR a vzájemná obchodní výměna od vzniku samostatné České republiky výrazně narostla. Ve druhé polovině roku 2018 bylo dohodnuto, že vztahy mezi ČR a Indií budou povýšeny na Strategické partnerství. Vzájemný obrat zboží se za posledních 5 let zvýšil o téměř 40 %. Z hlediska obratu vzájemného obchodu zbožím byla v roce 2018 Indie 29. největším obchodním partnerem České republiky z celosvětového pohledu, 5. největším partnerem v Asii a 11. největším partnerem ze všech zemí mimo EU. Od roku 2013 vykazuje bilance vzájemného obchodu zbožím schodek, přičemž výše schodku činí přibližně 10 % z celkového obratu. V roce 2018 dosáhl český vývoz zboží do Indie úrovně 15,3 mld. Kč a český dovoz z Indie 18,7 mld. Kč, tj. pasivní saldo v neprospěch ČR činilo 3,4 mld. Kč. V roce 2018 vývoz zboží stagnoval, dovoz se zvýšil o 0,6 %. Roste zájem českých společností o možnost usazení se na indickém trhu.

Obchodní výměna s Indií probíhá především v oblasti strojírenské produkce, přičemž v oblasti dovozů hrají významnější roli také textilní a kožedělné výrobky a potraviny. Česká republika má zájem dosavadní tradiční export svých strojírenských produktů na zvětšujícím se indickém trhu rozvíjet, přičemž nové příležitosti existují především v oblasti automobilového průmyslu, obnovitelné i tradiční energetiky, dopravní infrastruktury, leteckého průmyslu a obráběcích a tvářecích strojů. S rostoucí technologickou úrovní indického průmyslu se otevírají nové možnosti pro tzv. „chytré“ technologie a výrobky z oblasti nano a bio-materiálů. Jsme si současně vědomi, že politika indické vlády výrazně znevýhodňuje prosté dovozce zboží oproti zahraničním firmám, které se usadí přímo na místním trhu. Proto MPO počítá s podporou českých exportérů, kteří se budou chtít na indickém trhu usadit formou zřízení prodejní nebo výrobní pobočky, společného podniku či podobně. Pilotním projektem v této oblasti by se mohl stát v současnosti projednávaný Český průmyslový klastr v jihoindickém Bengalúru.

Z významných aktivit v roce 2018 lze jmenovat cestu bývalého ministra T. Hünera, kterého do Indie na počátku března doprovodila přibližně 15členná podnikatelská mise. Ministr zahájil celkem 4 podnikatelské semináře a inauguroval oficiální účast ČR na strojírenském veletrhu IESS (International Engineering Sourcing Show) v Chennai. Během návštěvy se uskutečnilo pod vedením ŘO R. Hlavatého 5. zasedání Smíšené pracovní skupiny pro těžké strojírenství. Další významnou akcí bylo 11. zasedání Smíšené komise pro ekonomickou spolupráci mezi ČR a Indií, které v Praze ve 2. polovině října vedla ministryně M. Nováková společně s indickým státním ministrem pro obchod C. R. Chaudhary. V rámci tohoto zasedání bylo slavnostně podepsáno Memorandum o porozumění mezi agenturami CzechInvest a Invest India. Mezi dalšími významnými akcemi lze jmenovat podnikatelskou misi do jižní Indie v polovině listopadu, kterou vedl ředitel odboru R. Hlavatý a zúčastnilo se jí přibližně 15 společností. Během mise proběhly dva podnikatelské semináře završené B2B schůzkami. Mise byla spolufinancovaná jako projekt na podporu ekonomické diplomacie - PROPED.

4.9 Korejská republika

Za dobu existence samostatné ČR se Korea zařadila mezi 3 nejvýznamnější asijské obchodní partnery ČR z hlediska obratu. Bilance obchodu zbožím je pro ČR výrazně schodková. V roce 2015 byly vzájemné vztahy povýšeny na Strategické partnerství a pro jednotlivá období jsou k tomuto Partnerství vypracovávány Akční plány.

Vzájemný obrat obchodu zbožím se za posledních 6 let (2012 – 2018) zvýšil o více než 45,3 %. Z tohoto hlediska je Jižní Korea 16. největším obchodním partnerem ČR. Dovoz zboží za posledních 6 let (2012 – 2018) se zvýšil o 53,9 %. Naproti tomu český export zboží, který až do roku 2012 dynamicky rostl a v posledních 5 letech stagnoval, však meziročně klesl o 5,5 %. To vede k výraznému schodku bilance obchodu zbožím, který se nicméně meziročně snížil o 6,4 mld. Kč.

V roce 2018 dosáhl export zboží z ČR do Jižní Koreje úrovně 10,6 mld. Kč a dovoz 93,4 mld. Kč, tj. pasivní saldo v neprospěch ČR činilo 82,7 mld. Kč. Rozhodující část dovozů z Koreje je určena pro český automobilový průmysl, konkrétně pro automobilku HYUNDAI. Nemáme zájem tyto dovozy omezovat, protože automobily (včetně v ČR vyrobených automobilů Hyundai) jsou výrazným exportním zbožím a napomáhají k celkově kladné obchodní bilanci ČR. Lze tedy konstatovat, že významná část českého pasivního salda s Jižní Koreou se promítá do obchodního aktiva ČR vůči EU a dalším zemím.

V Korejské republice v roce 2018 rostl zájem o české potraviny (pivo, víno, sýry) a o spotřební zboží (sklo, sportovní potřeby, hračky). Ve strojírenské oblasti je spíše zájem o technologickou spolupráci nebo o subdodávky do korejských strojírenských závodů. Těmito směry by se nadále měla ubírat podpora vzájemného obchodu.

V roce 2018 navštívily Českou republiku dvě přibližně 15 členné delegace korejských podnikatelů, které jednaly s představiteli MPO.

V létě 2018 byl ukončen ročník 2017/18 programu sdílení technologických a inovačních poznatků mezi Korejskou republikou a zeměmi V-4 (KSP V4-Korea), přičemž Česká republika byla korejskou stranou vyhodnocena jako nejlépe spolupracující účastník programu. V rámci nově vzniklého Týmu Česko byla do programu zapojena vedle MPO ČR také TA ČR.

4.10 Izrael

Izrael se řadí mezi přední mimoevropské destinace pro český export. V roce 2018 Izrael představoval pro ČR z hlediska obratu obchodu 33. nejvýznamnějšího partnera a z hlediska vývozu 7. nejdůležitější trh mimo EU. O důležitosti izraelského trhu pro české firmy vypovídá skutečnost, že osmimilionový Izrael přijme každoročně téměř polovinu českého zboží, které se ve stejné době vyveze na nesrovnatelně větší čínský trh. Obchodní výměna zboží rok od roku narůstá a za posledních pět let vzrostl český vývoz zboží do Izraele o 50,4 %, v roce 2018 meziročně klesl o 8,6 % na 22,1 %, nicméně i tak z pohledu česko-izraelských obchodních vztahů se stal druhým nejúspěšnějším po roce 2017 (24,2 mld. CZK).

Pro česko-izraelské obchodní vztahy je dlouhodobě charakteristické kladné saldo výměny zboží ve prospěch ČR, dovoz z Izraele je zhruba pětina oproti vývozům. Dalším znakem je také poměrně malá oborová diverzifikace českého exportu do této blízkovýchodní země, neboť skoro 60 % vývozů do Izraele je tvořeno osobními automobily, následované stroji na automatické zpracování dat, chemickými výrobky a spotřebním zbožím.

Ve dnech 25. – 28. 11. 2018 navštívil Izrael prezident M. Zeman v doprovodu s ministryní průmyslu a obchodu M. Novákovou. Oficiální delegaci doprovázela početná mise podnikatelů organizovaná Hospodářskou komorou a Smíšenou česko-izraelskou komorou. Cesta měla velký význam pro další rozvoj vzájemných vztahů, především pak oficiální otevření Českého domu v Jeruzalémě.

Mezi významné aktivity v roce 2018 na podporu českého exportu do Izraele se řadí česká účast na Mezinárodní konferenci a veletrhu BIOMED 2018 v Tel Avivu, která se konala ve dnech

15. - 17. 5. 2018 v Tel Avivu. Jedná se již tradičně o největší mezinárodní akci v oborech přírodních věd, zdravotnictví, biotechnologií, diagnostiky, farmaceutik a dalších navazujících oborů v Izraeli. Český pavilon přírodních věd byl s mottem „Czech Republic - Land of Innovation“ zrealizován ve spolupráci Zastupitelského úřadu ČR v Tel Avivu s agenturami CzechTrade a CzechInvest. Odborné mise se zúčastnilo 7 firem a vědeckých institucí z ČR.⁶ Prezentace firem měla formu účasti na společné expozici tzv. „Czech Republic Life Science Pavilion“.

Dále se realizovala účast českých firem na veletrhu startupů a inovací DLD Tel Aviv. Tento prestižní mezinárodní veletrh se uskutečnil ve dnech 5. - 6. 9. 2018 a českou podnikatelskou delegaci tvořily firmy InQbay, Lipo.ink a Cermitech.

Dne 27. 11. 2018 byl za účasti prezidenta republiky slavnostně otevřen v budově izraelské Cinematéky Český dům Jeruzalém, který bude sloužit jako pobočka Českých center se zahraničním zastoupením kanceláří CzechInvest, CzechTrade a CzechTourism. Jeho hlavním posláním bude rozvíjet a posilovat vztahy mezi oběma zeměmi v oblastech obchodu, vědeckotechnické spolupráce, cestovního ruchu a kultury.

Ve dnech 3. – 19. 12. 2018 se v Izraeli uskutečnil intenzivní program pro zástupce startupů a podnikatelských inkubátorů ze zemí V4 s názvem „*The Entrepreneurial Ecosystem in Israel: Transforming an idea to a business*“. Každá ze zemí V4 do programu vyslala 7 svých zástupců, celkem 28 delegátů z ČR, Polska, Slovenska a Maďarska. Jedná se o pilotní projekt spolupráce V4 a Státu Izrael v oblasti podpory inovací a aplikovaného výzkumu. Za českou stranu projekt koordinovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu, Zastupitelský úřad ČR v Tel Avivu a agentura CzechInvest. Vzhledem k pozitivnímu hodnocení akce z řad českých startupů je plánováno, že projekt bude pokračovat a to během předsednictví České republiky ve V4 v období červenec 2019 až červen 2020.

4.11 USA a Kanada

Teritorium Severní Ameriky je trhem vysoce konkurenčním, ale zároveň inovativním, což ovlivňuje i podobu a příležitosti českého exportu. Spojené státy si již čtvrtý rok drží prvenství největšího vývozního trhu pro ČR mimo EU, přičemž celkově jsou 12. exportní destinací pro české firmy. Kanada nabývá pro český export čím dál více na významu v posledních letech, přičemž v roce 2018 vzrostl meziročně obrát česko-kanadského obchodu o 31 %. Příležitosti lze identifikovat zejména pro export jedinečných výrobků a služeb nebo pro vývoz velmi specifických řešení (*niche solutions*). Šance na úspěch zvyšuje zejména propojení s výzkumem a vývojem, do Severní Ameriky rovněž úspěšně pronikají čím dál více české startupy. Ministerstvo průmyslu a obchodu proto vidí v tomto teritoriu příležitosti zejména ve vysoce inovativních oblastech, jako jsou autonomní vozidla, umělá inteligence, kybernetická bezpečnost, Advanced Manufacturing (včetně robotiky, aditivní výroby, pokročilých materiálů, Internetu věcí, Big Data atd.), nanotechnologie, i v celých sektorech spojených s vysokou přidanou hodnotou jako jsou Life Sciences, letectví, ICT, energetika (zejm. jaderná energetika, ale i obnovitelné zdroje energie, Smart Grid či technologie uchovávání energie) či automobilový sektor. Spolupráci lze navázat na již existující infrastruktury (jednotlivé R&D specializace lze sledovat např. skrze síť národních laboratoří), je však patrná snaha vlád USA i Kanady o upevnování pozice technologických lídrů, což skýtá nové příležitosti. Department of Commerce USA chce klást zvýšený důraz na digitální infrastrukturu, standardy a ochranu IP. V Kanadě je aktuálně významná iniciativa superklastrů, které zahrnují oblasti jako digitální technologie, Advanced Manufacturing či umělou inteligenci. Tyto trendy na severoamerickém kontinentu jsou značně komplementární s know-how České republiky a mohou v budoucnu vytvářet další příležitosti.

Je zřejmé, že již nyní se vzájemný obchod soustředí na vysokou přidanou hodnotu. Mezi hlavní položky českého vývozu do USA patří motory a turbíny, čerpadla, části motorových vozidel, stroje

⁶ Jednalo se o firmy BIOCEV z.s.p.o., Biopreparáty, spol. s r.o., Contipro a.s., Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně - Mezinárodní centrum klinického výzkumu, GCP-Service International s.r.o., Quinta Analytica s.r.o. a Univerzita Karlova - 1. LF UK

na automatické zpracování dat, mikroskopy a další. Do Kanady míří zejména výrobky ze železa a oceli, motory, stroje na automatické zpracování dat, pneumatiky či mikroskopy. S USA je v posledních letech patrná negativní bilance obchodu zbožím, která je však způsobena jednorázovými nenahraditelnými dodávkami z USA. Český export zboží v roce 2018 rostl vyšším tempem než v roce předchozím, tentokrát o 3,6 % na 90,9 mld. Kč. Český vývoz do Kanady dosáhl v roce 2018 hodnoty 7,8 mld. Kč. Trend obchodu na severoamerickém kontinentu rovněž koresponduje s velkou částí podpořených projektů ekonomické diplomacie, které se na vysokou přidanou hodnotu zaměřují převážně. V roce 2018 bylo ve vztahu k USA podpořeno 21 projektů ekonomické diplomacie včetně incomingových misí do ČR. Jedná se o rostoucí trend, který dokresluje význam Spojených států pro české společnosti a instituce. V případě Kanady bylo podpořeno též 8 projektů ekonomické diplomacie. Byly realizovány dva projekty v oblasti letectví (incomingová mise do ČR a účast na veletrhu v Torontu), mise v oblasti IT (zaměřené na kybernetickou bezpečnost a umělou inteligenci), mise v železničním průmyslu a řada dalších akcí zaměřených také na startupy a inovativní sektory celkově (například matchmakingové fórum s Albertou). Spolupráce napříč Týmem Česko také posílila tuto technologickou orientaci díky rozvoji aktivit Technologické agentury ČR s kanadskými partnery.

Český export je v neposlední řadě ovlivněn obchodně-politickým rámcem vztahů. V případě Spojených států byl vztah s EU, stejně jako celosvětový obchod, ovlivněn také problémy v některých oblastech, zejména uvalením cel na ocel a hliník ze strany americké administrativy. Ačkoli je snaha o odstranění těchto opatření v rámci dialogu na úrovni EU a USA, jsou nadále v platnosti. V kontrastu s touto situací je česká relace s Kanadou, která během roku 2018 zjevně těžila z již déle než ročního prozatímního provádění dohody CETA (výročí oslavila dohoda 21. září 2018). Nárůst obrátu s Kanadou ukazuje přínos této dohody, která zároveň skýtá konkrétní příležitosti v oblasti veřejných zakázek, mobility a v řadě dalších témat.

4.12 Latinská Amerika

Latinská Amerika je pro české firmy atraktivním, i když někdy náročným trhem pro export. Je však zřejmé, že české firmy úspěšně vyhledávají příležitosti v řadě perspektivních sektorů, zejm. v energetice či strojírenství, automobilovém průmyslu, zdravotnických zařízeních, těžebním průmyslu či leteckém sektoru. Latinská Amerika se dlouhodobě snaží přetvořit svou závislost na přírodních zdrojích v diverzifikovanější hospodářství a pro posun k vyšší přidané hodnotě. Pro české vývozce tak mohou být relevantní aktuální snahy některých vlád v regionu o větší důraz na pokročilou výrobu, automatizaci, inteligentní a udržitelná řešení, a to i při transformaci některých stávajících řešení například v těžbě (zefektivňování těžby kvůli útlumu tohoto sektoru vč. zavádění pokročilých řešení), či v infrastruktuře (mj. koncept Smart Cities) a celkově v pronikání environmentálních technologií do řady sektorů (ať už z hlediska obnovitelných zdrojů energie nebo konceptu cirkulární ekonomiky). Jako příklad strategických kroků vlád lze uvést například brazilský program Brazil Mais Produtivo a význam agentury SENAI, která podporuje aplikovaný výzkum ve spolupráci s průmyslem. Lze uvést také příklad Mexika, kde kromě přijetí strategie chytré specializace RIS3 vznikla také iniciativa tzv. nodos (Nodos Binacionales de Innovación), které jako místní klastry s propojením na výzkum a vývoji mají za úkol nastartovat inovace a specializaci v jednotlivých regionech, včetně orientace na zdravotnictví a Advanced Manufacturing. Je však zásadní vnímat toto teritorium jako heterogenní celek a správně identifikovat vznikající příležitosti.

Po desetiprocentním růstu z roku 2017 český export zboží do regionu v roce 2018 předběžně klesl o cca 6 % v korunovém vyjádření. Podíváme-li se však na věc optikou dolarů, došlo k dvouprocentnímu růstu. Je nutné podotknout, že ani z makroekonomického hlediska na region není možné pohlížet jako na homogenní celek, ale spíše skupinu zemí s různým ekonomickým i politickým zaměřením, ve kterých ČR docílila různých výsledků (export rostl např. v Brazílii (po několikaletém poklesu), Chile, Kolumbii či Peru a naopak poklesl např. v Argentině, či Středoamerických republikách - např. pokles v pravidelných dodávkách tantalu do Salvadoru či devalvace argentinského pesu). Na pokles hodnoty exportu mělo vliv také posilování koruny. ČR zůstává v regionu aktivní v tradičních sektorech spolupráce a hledá způsoby posilování spolupráce v oblasti technologií a inovací. Naším hlavním

partnerem v regionu zůstává Mexiko, kde došlo po řadě let k poklesu exportu o 8 %. Tento pokles byl způsoben kromě už zmíněného posilování koruny také nejistotou vzniklou obavami z nové administrativy prezidenta Lopeze Obradora, který byl zvolen v červenci a ujal se moci k 1. 12. 2018, a rovněž obavami z výsledků modernizované dohody NAFTA (nyní USMCA). Hlavním sektorem českého vývozu je automobilový průmysl (kvůli uvedeným souvislostem v roce 2018 poklesl podíl sektoru na celkovém exportu zboží o 14 %). Dokončen byl také větší energetický projekt (dodávka turbín), což nyní také snižuje hodnotu exportu. Příležitostí naopak bude dojednaná modernizace Dohody o volném obchodu mezi EU a Mexikem. Cílem je i nadále podporovat přímou spolupráci firem: v roce 2018 se uskutečnila řada veletrhů, prezentací v nejdůležitějších latinskoamerických zemích, sektorově zaměřené informační semináře pro české firmy (těžba, letectví) či technologická mise se zaměřením na těžební a energetický sektor (Argentina). V roce 2018 byl dále kontinuálně podporován těžební průmysl, který je pro region jedním z velmi perspektivních a mohl by být do určité míry náhradou trhů s útlumem tohoto sektoru.

Zvláštním případem zůstává Kuba. České firmy mají v této ekonomice tradici (energetika, strojírenství, doprava, zemědělské technologie) a přetrvává jejich zájem o teritorium. Zásadním problémem však zůstává financování projektů s ohledem na značný nedostatek deviz v kubánské ekonomice. Po stagnaci roku 2017 se český export zboží do teritoria v roce 2018 meziročně zvýšil o více než 70 %. Tento pozitivní vývoj mj. přičítáme několikaleté soustavné podpoře teritoria jak v oblasti průmyslu, tak zemědělských produktů a technologií. Kromě informační činnosti se v posledním období uskutečnila řada úspěšných návštěv na různých úrovních, a to oběma směry, a ČR se např. pravidelně oficiálně účastní všeobecného veletrhu FIHAV, jenž je nejdůležitější akcí v teritoriu.

4.13 Afrika

Africký kontinent se skládá z 54 suverénních států s více než 1 miliardou lidí a se souhrnným HDP dosahujícím 2,3 bilionu dolarů. Díky své geografické poloze na prahu Evropy, nadbytku nerostných surovin a zemědělské půdy, dynamickému demografickému vývoji a posilující střední třídě je Afrika důležitým teritoriem, jehož význam dlouhodobě roste. Přestože všechny africké země jsou sdruženy v Africké unii, nejedná se o monolitický region a zejména mezi severní Afrikou a subsaharskou Afrikou panují výrazné ekonomické, sociální a kulturní rozdíly, na které je nutné brát zřetel.

Po období útlumu kontaktů mezi ČR a africkými zeměmi během 90. let z důvodu reorientace českých firem na západní trhy došlo na počátku nového tisíciletí k nastartování procesu obnovování vzájemných politických a obchodních vazeb, který trvá dodnes. Úspěchem je skutečnost, že podíl afrických zemí na celkovém obchodu ČR dlouhodobě roste. V roce 2018 český export na africký kontinent vzrostl o 19,1 % a dosáhl nové hranice 47,7 miliard Kč, což představuje 1 % celkového vývozu ČR a 6,8 % exportu mimo Evropu. Nejdůležitějšími trhy pro český vývoz v Africe jsou Jihoafrická republika (29,5 %), Maroko (18 %), Egypt (17,8 %), Alžírsko (13 %), Tunisko (7,5 %), Nigérie (2,6 %), Pobřeží Slonoviny (1,5 %) a Keňa (1,3 %). Ve stejném kalendářním období vzrostl dovoz z Afriky o 20 % na úroveň 26,8 miliard Kč. Import z afrických zemí se rovná 0,6 % celkových dovozů a 1,9 % mimoevropských importů. Z hlediska dovozů jsou nejdůležitějšími partnery Jihoafrická republika (34,7 %), Tunisko (18,6 %), Maroko (17,5 %), Egypt (7,8 %), Libye (3,5 %), Alžírsko (3,4 %), Mosambik (2,5 %), Pobřeží slonoviny (1,9 %). ČR si dlouhodobě zachovává kladnou obchodní bilanci s valnou většinou afrických států. Zásluhu na zintenzivňování hospodářských vztahů s Afrikou má také jednotná zahraniční síť složená ze Zastupitelských úřadů (Káhira, Tunis, Alžír, Rabat, Dakar, Akkra, Abuja, Addis Abeba, Nairobi, Lusaka, Pretoria) a Zahraniční kanceláře agentury CzechTrade (Káhira, Casablanca, Lagos, Johannesburg).

V loňském roce byly realizovány nejenom další aktivity na podporu hospodářských vztahů s tradičními africkými partnery (Maroko, Etiopie, Ghana), ale i akce na objevování nových příležitostí v perspektivních teritoriích (Angola, Botswana, Namibie, Somaliland). V rámci návštěvy předsedy vlády Andreje Babiše v Maroku ve dnech 4. – 5. 12. 2018 podepsala ministryně průmyslu a obchodu Marta Nováková se svým marockým protějškem mezivládní Rámcovou dohodu o hospodářské spolupráci.

Mise se rovněž zúčastnily čtyři desítky českých podnikatelů pod záštitou Svazu průmyslu a dopravy ČR. Ve dnech 14. – 18. 5. 2018 se v rámci PROPED realizovala podnikatelská mise do Etiopie a Somalilandu pod vedením náměstka ministryně průmyslu a obchodu Vladimíra Bärtla. V průběhu roku byla v Praze a Brně uskutečněna tři podnikatelská fóra při příležitosti návštěv ghanského ministra cest a dálnic Kwasi Amoako-Atty, namibijského ministra průmyslu a obchodu Tjekero Tweya a delegace z Angoly na MSV 2018.

Dlouhodobým zájmem ČR na africkém kontinentu je především posilovat přítomnost českých firem na největších afrických trzích (Nigérie, JAR, Egypt, Alžírsko, Maroko) a aktivněji rozvíjet vztahy s dalšími perspektivními zeměmi (Ghana, Etiopie, Angola), se kterými Československo kdysi mělo intenzivní hospodářské vztahy a kde mají československé produkty, zejména v oblastech energetiky, zemědělské techniky, pivovarnictví, vodohospodářství, obranného průmyslu a strojírenství, stále vynikající jméno.

5 Využívání nástrojů podpory exportu

5.1 I. Finanční nástroje

5.1.1 Exportní financování a pojišťování

I v roce 2018 se potvrdilo, že realizovat exportní projekty s využitím produktů exportního financování a pojištění se státní podporou, a to především na mimoevropských trzích, je stále pro vývozce mimořádně důležité. Tyto poskytují Česká exportní banka (ČEB) a Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP).

V průběhu roku 2018 došlo ke změně příslušnosti hospodaření s majetkovými účastmi státu v ČEB a EGAP, kterou schválila vláda dne 14. března 2018 svým usnesením č. 171, tj. převod příslušnosti hospodařit z MPO, MZV a MZe na MF. Akcie byly na MF převedeny v průběhu května 2018. V rámci úkolu zvýšení efektivity činnosti ČEB a EGAP byly přijaty nové stanovky obou společností, v důsledku nichž byl snížen počet členů dozorčích rad na 5 a členů představenstev na 3 osoby.

Ve druhé polovině roku 2018 byly zahájeny práce na novele zákona č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, vč. prováděcího právního předpisu. Cílem novely zákona je stabilizace a zajištění funkčního modelu financování obou institucí ze státního rozpočtu a nastavení produktové základny a služeb ČEB a EGAP tak, aby odpovídaly potřebám českých exportérů a zároveň trendům v oblasti podpořeného exportního financování a pojišťování ve světě.

ČEB v roce 2018 pokračovala v naplňování základních pilířů strategie, kterou schválila valná hromada banky v dubnu 2017. Zájmem akcionáře, státu, je bránit eskalování negativních finančních dopadů do státního rozpočtu v souvislosti s problematickými obchodními případy banky. Nadále zůstává akcent na workout aktivity, tedy zaměření se na maximální efektivitu vymáhání pohledávek. Veškeré aktivity banky musí být nahlíženy prizmatem minimalizace dopadů na státní rozpočet a jeho dlouhodobé stability, ale současně na maximální podporu českých exportérů na zahraničních trzích. ČEB podporuje české exportéry i na trzích, které komerční banky oceňují rizikem, jenž se ve svém důsledku stává pro českého exportéra finančně neúnosné.

V současné době je akcionářem ČEB stát prostřednictvím MF (84 % podíl) a EGAP (16 % podíl). V roce 2018 nedošlo ve výši základního kapitálu ČEB ke změně, celková hodnota je 5 mld. Kč. V průběhu roku 2018 podle předběžných neauditovaných výsledků podepsala ČEB úvěrové smlouvy v celkovém objemu 5,61 mld. Kč. Dosažený objem podepsaných smluv představuje plnění plánu na 112,2 %. Výtěžek správy rizikových pohledávek z vymáhání za rok 2018 činí 928,3 mil. Kč, to znamená plnění celoročního plánu na 116 %. Podíl úvěrů se selháním dlužníka k celkovému portfoliu banky dosahuje 43,56 %. Hospodaření ČEB v roce 2018 skončilo ziskem před zdaněním ve výši 223,7 mil. Kč.

Jediným akcionářem EGAP je stát, vykonavatelem akcionářských práv státu je od května 2018 MF. Výše základního kapitálu EGAP je 4,075 mld. Kč. V roce 2018 EGAP nově uzavřel pojistné smlouvy a rozhodnutí v souhrnné výši cca 35,8 mld. Kč; plán ve výši 37,08 mld. Kč byl splněn na 96,5 %.

Předepsané hrubé pojistné za rok 2018 činilo cca 1,40 mld. Kč. V rámci likvidace pojistných událostí EGAP v roce 2018 vyplatil na pojistných plněních cca 3,36 mld. Kč. Na svůj účet EGAP vymohl pohledávky ve výši cca 1,22 mld. Kč. Pojistná angažovanost, představující souhrnný objem všech aktuálně krytých vývozních rizik, dosáhla ke dni 31. 12. 2018 výše 143 mld. Kč. Za rok 2018 společnost očekává zisk ve výši 10,2 mil. Kč.

I v roce 2018 se činnost ČEB a EGAP soustředila na malé a střední podniky (MSP). ČEB evidovala za rok 2018 celkem 87 nových kontraktů spadajících do segmentu MSP v objemu 1,22 mld. Kč. EGAP v roce 2018 uzavřel s MSP 104 nových smluv. ČEB v roce 2018 realizovala podporu MSP tam, kde má komerční bankovní sektor různá omezení. EGAP podporuje vývozní aktivity MSP zejména v oblasti předexportního financování a bankovních záruk vystavovaných v souvislosti s exportními kontrakty. Rychlost vyřízení úvěru pro financování výroby pro export, případně záruk, bez kterých není možné o vývozní kontrakt velmi často ani usilovat, patří mezi rozhodující faktory, a EGAP proto ve spolupráci s některými bankami nabízí segmentu MSP administrativně výrazně zjednodušený postup při pojišťování zmíněných produktů. Komplexní podpora MSP se promítá do celkově méně komplikované administrativní agendy, propojení spolupráce s ČMZRB a účasti ČEB a EGAP na veletrzích a akcích cílených na segment MSP.

Představenstva ČEB a EGAP i v průběhu roku 2018 intenzivně řešila akutní stav obchodního případu výstavby elektrárny a dolu Adularya v Turecku. V únoru 2018 bylo rozhodnuto o ukončení činnosti Meziresortního koordinačního výboru, kterému předsedal ministr průmyslu a obchodu. Další jednání k tomuto obchodnímu případu probíhala na ad hoc bázi.

Hlavními východisky pro rok 2019 jsou, kromě informací o záměrech českých exportérů, také předpokládaný vývoj české a světové ekonomiky a všechny dostupné informace o situaci na zahraničních trzích. Vývoj objemu pojištění EGAP bude ovlivňován jednak vnějším prostředím, zejména hospodářsko-politickým vývojem na světových trzích, tak i nastavením pravidel EGAP pro pojišťování nových obchodních případů. Při dalších úvahách o reformě systému státem podpořeného financování a pojišťování exportu na základě provedených analýz a v duchu Programového prohlášení vlády, bude z pohledu MPO zásadní zachování jak pojistné, tak financující složky podpory exportu.

5.1.2 Mezinárodní zdroje financování a rozvojová spolupráce

V roce 2016 prošla Česká rozvojová agentura (ČRA) úspěšně procesem pilířového hodnocení Evropské komise a dne 28.6.2017 získala možnost čerpat prostředky z fondů EU na další projekty a programy rozvojové spolupráce (tzv. delegovaná spolupráce) ČRA získala akreditace na pilíře 1-3 (povinné pilíře operační povahy), a dále na zakázky a dotace (pilíře 4,5), které budou vypisovány dle vlastních směrnic ČRA a umožní uplatnění soukromého sektoru. předpokládá se, že na pilíř „finanční nástroje“ (č.6) bude akreditována Českomoravská záruční rozvojová banka (ČMZRB), která již o pilířové hodnocení požádala a úspěšně dosud prošla tzv. „legal and opportunity check“. V budoucnu by se ČMZRB měla zapojit do implementace rozvojových programů EU, zejména v rámci Evropského fondu pro udržitelný rozvoj (tzv. EFSD).

V srpnu 2017 byla schválena nová Strategie ZRS ČR 2018 – 2030. Mezi její hlavní cíle patří:

- koherence a návaznost rozvojových aktivit se zahraničněpolitickými, bezpečnostními a ekonomickými zájmy ČR
- propojování humanitárních a rozvojových aktivit s cílem stabilizace a rozvoje zemí směrem ke strategickým partnerstvím
- propojování bilaterální a multilaterální spolupráce s důrazem na využívání finančních nástrojů EU a zapojování českých subjektů do jimi financovaných projektů

Výše uvedené cíle byly promítnuty do programů bilaterální rozvojové spolupráce se šesti prioritními zeměmi (Bosna a Hercegovina, Etiopie, Gruzie, Kambodža, Moldavsko, Zambie). V rámci těchto programů bilaterální ZRS ČR se třemi nejméně rozvinutými zeměmi (z nichž dvě mají cíl dosáhnout statutu středněpříjmové země do roku 2025, resp. 2030) a třemi středněpříjmovými zeměmi je

dostatečný prostor pro zapojení podnikatelských subjektů jak s prostředky vlastními, tak s využitím teritoriálních a tematických nástrojů ZRS ČR.

V rámci zahraniční rozvojové spolupráce (ZRS) existuje několik nástrojů a programů, které podporují:

- Vytváření legislativních a institucionálních podmínek pro zapojení partnerských zemí do mezinárodního obchodu (sektor Státní správa a občanská společnost, program Aid for Trade, program vysílání expertů, Svěrenecký fond ČR při UNDP);
- Rozvoj malých a středních firem a vzájemných partnerství MSP z ČR a cílových zemí (Program rozvojového partnerství prosoukromý sektor, zčásti též Aid for Trade);
- Rozvoj výrobních kapacit partnerské země a jejich zapojení do tržních vztahů (klasické bilaterální a multilaterální projekty ZRS zejména v sektorech zemědělství, voda a sanitace, výroba a dodávky energie);
- PROGRAM B2B. V roce 2017 i 2018 byly vyhlášeny dvě výzvy k podání žádostí v rámci dotačního Programu rozvojového partnerství pro soukromý sektor (zkráceně Program B2B) v gesci ČRA. Program je určen především malým a středním podnikům a zahrnuje tři komponenty – studie proveditelnosti, podnikatelský plán a fázi realizace. Cílem programu je snížit riziko vstupu na rozvojové trhy a ve spolupráci se soukromým sektorem přispět k řešení rozvojových problémů cílových zemí, a tím přímo naplňovat cíle udržitelného rozvoje vytvořením nových pracovních míst, zapojením místních producentů do hodnotových řetězců, či přispět přenosem know-how a technologií k navyšování odborných znalostí a kapacit. V roce 2017 bylo schváleno celkem 67 dotačních žádostí, v roce 2018 pak 64 žádostí (z toho dva projekty se nakonec neuskutečnily z důvodů na straně realizátora). Statisticky ČRA zaznamenala čtyřnásobný nárůst počtu žádostí oproti předchozímu roku (2016 – počet žádostí 51, 2017 – počet žádostí 170), což koresponduje také s navýšeným rozpočtem, který pro rok 2017 činil 20 miliónů korun a v roce 2018 již 37 mil. Kč. V roce 2018 byla z pověření MZV vyhlášena samostatná výzva na přípravnou fázi B2B v Sýrii, v jejímž rámci bylo podpořeno osm projektů. Vzhledem k tomu, že program operuje v rozvojových zemích, předpokládá návazné zdroje financování, především pro studie proveditelnosti, od mezinárodních finančních institucí či od investorů.
- Český Trust Fund při UNDP: v roce 2018 byl spuštěn nový program, tzv. „Challenge Fund: Czech Solutions for SDGs“, jehož cílem je podpora českých návrhů na inovativní řešení rozvojových výzev ve vybraných prioritních zemích (Bosna a Hercegovina, Gruzie a Moldavsko), a to prostřednictvím úzké spolupráce s UNDP v Istanbulu; podporovány jsou studie proveditelnosti či business plány, program je otevřen soukromým firmám, nevládním organizacím, vzdělávacím institucím nebo státním orgánům. V roce 2018 bylo schváleno 9 projektů za cca 7 mil. Kč.
- Program Záruka ZRS: v červnu 2018 ho schválila vláda, přičemž na první ročník jeho realizace (2019) bylo z rozpočtu ZRS ČR vyčleněno 50 mil. Kč. Hlavním cílem programu je podpora udržitelných investic v rozvojových zemích, a to prostřednictvím záruky ČMZRB za úvěr poskytnutý podnikatelskému subjektu některou z českých komerčních bank. Program by měl snížením rizika umožnit komerční financování realizační fáze mj. projektů B2B či UNDP uvedených výše.

5.1.2.1 Aid for Trade

Součástí zahraniční rozvojové spolupráce ČR je i program Aid for Trade v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu. Podstatou těchto projektů je v první řadě podpora rozvoje obchodu v partnerských státech, posílení jejich hospodářského rozvoje, malých a středních podniků, podnikatelského prostředí atd. Je to rovněž jedna z forem pomoci českým firmám a podnikatelským subjektům při pronikání na zahraniční trhy.

Poptávka po projektech Aid for Trade ze strany zahraničních partnerů každým rokem stoupá a stejně tak se neustále zvyšuje i zájem z řad českých subjektů o realizaci tohoto druhu projektů. Postupně se zvyšuje i objem finančních prostředků z původních 2 mil. v roce 2008 na 7 mil. Kč v roce 2018. Projekty jsou směřovány primárně do prioritních zemí české zahraniční rozvojové spolupráce, otevřeny jsou

však i dalším rozvojovým zemím dle klasifikace OECD/DAC, kde to politický a hospodářský kontext umožňuje a kde je možno rovněž touto formou podpořit zájmy české strany.

Na projekty Aid for Trade bylo v roce 2018 vyčleněno 7 mil. Kč, vč. prostředků z minulého období celkový rozpočet programu činil cca 8,5 mil. Kč. Realizováno bylo celkem 10 projektů v Bosně a Hercegovině, Etiopii, Moldavsku, Mongolsku (2 projekty), Gruzii, Kosovu, Srbsku, Barmě a na Filipínách. Podpořeny byly zejména následující oblasti: rozvoj malých a středních podniků, podnikání v zemědělské prvovýrobě, rozvoj dopravní infrastruktury zejména civilní letectví, vodohospodářství.

Vyhodnocování hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti výdajů na realizaci jednotlivých projektů Aid for Trade se uskutečňuje průběžně ve spolupráci se zastupitelskými úřady ČR v příslušných partnerských státech, na základě závěrečných hodnotících zpráv realizátorů, jakož i vyjádření zahraničních partnerů, příjemců pomoci. Z těchto podkladů vyplývá, že projekty ZRS program Aid for Trade v gesci MPO jsou hodnoceny pozitivně, a to jak z hlediska ukazatelů efektivnosti, tak především z hlediska přínosu pro partnerskou zemi.

5.2 II. Informace a služby

5.2.1 Informace pro exportéry

5.2.1.1 IS SINPRO

IS SINPRO je hlavním interním informačním systémem zajišťujícím podporu proexportních činností agentur CzechTrade, CzechInvest, MPO, MZV (včetně ČRA) a MZe s celkovým počtem 474 uživatelů. V roce 2018 se úpravy tohoto IS týkaly především požadavků naplnění povinností vzhledem k GDPR (Obecné nařízení o ochraně osobních údajů) a Zákonu o kybernetické bezpečnosti. Celkově bylo implementováno 287 funkčních požadavků. V oblasti samotných agend podpory exportu, byl v roce 2018 nasazen modul Akce s evidencí podnikatelských subjektů, který slouží k zaznamenávání proexportních aktivit, jako jsou projekty na podporu ekonomické diplomacie - PROPED, podnikatelské mise nebo České oficiální účasti na výstavách a veletrzích. Díky tomuto výstupu je možné sdílet a vyhodnocovat informace o těchto aktivitách, zobrazovat je v kalendáři akcí na portálu BusinessInfo.cz a interně evidovat zúčastněné podnikatelské subjekty. Další úpravy IS SINPRO se týkaly podpory procesu poskytování služeb v souvislosti s integrací agentur CzechTrade a CzechInvest. V rozvoji funkcionalit spojených s naplněním ochrany osobních údajů se bude pokračovat i v průběhu roku 2019. Úpravy týkající se kybernetické bezpečnosti byly v roce 2018 řešeny zejména na úrovni infrastruktury, pro rok 2019 je plánováno posílit procesní a aplikační bezpečnost. Zejména se jedná o implementaci bezpečnostního systému typu SIEM (Management bezpečnostních informací a událostí) a Identity managementu (IdM) pro posílení bezpečnosti správy uživatelských oprávnění. V roce 2019 bude rozvoj systému také reflektovat potřeby a požadavky spojené s již zmíněnou integrací agentur či propojení s portálem Businessinfo.cz vzhledem k plánovanému redesignu portálu.

5.2.1.2 BusinessInfo.cz

Portál BusinessInfo.cz, jehož realizaci od roku 2001 zajišťuje agentura CzechTrade, získal za dobu své existence významné místo v oblasti webů pro podnikatele. Dle výzkumu spontánní znalosti uživatelů těchto stránek zaujímá druhé místo a představuje tak významný nástroj státní správy pro efektivní komunikaci změn a informací podnikatelům. Z hlediska návštěvnosti se řadí mezi nejnavštěvovanější portály státní správy, kdy průměrná měsíční návštěvnost v roce 2018 dosáhla hodnoty 226 928 návštěv a meziročně stabilně roste (oproti roku 2017 o 3,6 %). Zvýšil se i počet registrovaných uživatelů portálu, který přesáhl 21 tis. Rostoucí kvalita obsahu informací se projevuje zejména v prodlužování doby, po kterou uživatelé zůstávají na stránkách portálu. Zaměření na kvalitu obsahu a SEO (Search Engine Optimization - optimalizace pro vyhledávače nebo též optimalizace nalezitelnosti) potvrzuje 70 % příchodích návštěvníků z vyhledávačů. Mírný pokles počtu zhlédnutí jednotlivých stránek, kdy se průměrně jednalo o 606 tis. stránek měsíčně v roce 2018 (630 tis. stránek měsíčně v roce 2017),

je způsoben tím, že uživatelé na portál přicházejí z vyhledávačů, uspokojí svoji informační potřebu a odcházejí.

K dlouhodobě nejvíce využívaným informacím na portálu patří informace o daních a účetnictví, na druhém místě jsou to pak informace pro exportéry. Průběžné redaktorské zpracování a publikování obsahu, článků a novinek pro podnikatele ze všech partnerských a dalších institucí dosáhlo za rok 2018 objemu 6 255 normostran (měsíčně publikováno 521 normostran). Bylo zpracováno celkem 853 odpovědí na podnikatelské dotazy ze strany uživatelů, v průměru 71 dotazů za měsíc. Publikováno bylo 1 908 exportních příležitostí, z toho 741 zahraničních poptávek, 1 136 publikovaných zahraničních projektů a tendrů a 31 investičních příležitostí.

V rámci spolupráce s partnery portálu byl v roce 2018 vytvořen Národní informační portál o společenské odpovědnosti, internetové stránky Týmu Česko a realizovány 3 průzkumy uživatelů s podnikatelskou tematikou. Ve spolupráci s Ministerstvem vnitra probíhala harmonizace portálu s koncepcí eGovernmentu a Portálem veřejné správy. V oblasti rozvoje obsahu byly ve spolupráci s MZV upravovány Souhrnné teritoriální informace, stránky Klientského centra pro export a aktualizována Mapa oborových příležitostí. Probíhala aktualizace databáze formulářů pro podnikatele a popisu jejich použití (v roce 2018 bylo nově založeno 123 formulářů a aktualizováno 578 formulářů), aktualizace anglické verze speciální stránky Jednotných kontaktních míst (Point of Single Contact) v souladu s unijní směrnicí o službách a byly vytvořeny speciální rubriky k aktuálním podnikatelským tématům: Elektronická evidence tržeb, Daňový speciál, Brexit, problematika GDPR. V rámci rozvíjení video obsahu bylo publikováno 51 videí s podnikatelskou tematikou, a se zvláštním zaměřením na exportní tematiku vznikl nový video projekt Exportní zrcadlo, který obsahuje oborové diskuze, teritoriální reportáže a prezentaci úspěšných exportérů. Z hlediska technologického rozvoje byl v roce 2018 významný přechod portálu na zabezpečený protokol HTTPS a zajištění souladu s požadavky GDPR.

V roce 2019 je v rámci vývoje s využitím nových technologií plánovaná kompletní přestavba portálu, což představuje největší změnu za posledních 8 let. Změny se budou týkat všech součástí portálu, jeho grafického řešení i nasazení nového redakčního systému. Této významné změně předchází výběr nového dodavatele softwarového a hardwarového zajištění provozu, následně pak bude probíhat analýza včetně workshopů s uživateli a posléze realizace návrhu. V roce 2018 byl připraven koncept Redakční rady portálu BusinessInfo.cz, jejíž zasedání za účelem posílení spolupráce s partnery portálu i v souvislosti s kompletním redesignem, se uskuteční v roce 2019.

5.2.1.3 Zelená linka pro export

Zelená linka pro export (ZLPE) je součástí proexportní politiky státu pod záštitou Ministerstva průmyslu a obchodu od roku 2006. Během roku 2018 vyřídila ZLPE celkem 556 dotazů. Za dobu své dvanáctileté existence vyřídila 19 tis. dotazů. Tradičně převažovaly telefonické dotazy (322) nad e-mailovými (234). Nejčastější dotazy se týkaly služeb agentury CzechTrade, veletrhů, výstav a dalších proexportních akcí, na nichž se agentura podílí. Vysokou četnost měly také dotazy ohledně exportních či importních podmínek, založení podniku v zahraničí, celní problematiky, daní a sankcí spojené s vývozem do Ruské federace nebo Íránu.

5.2.1.4 Mapa globálních oborových příležitostí

Vyhledávání příležitostí na světových trzích patří k moderním trendům v oblasti ekonomické diplomacie. Základním informačním nástrojem pro české firmy se zájmem o zahraniční trhy je, vedle teritoriálních informací, „Mapa globálních oborových příležitostí“ připravovaná Ministerstvem zahraničních věcí. Mapa představuje unikátní nástroj pro hledání oborových příležitostí českého exportu a pomáhá identifikovat perspektivní možnosti pro uplatnění českých podniků na zahraničních trzích. Slouží pro ověření možnosti uplatnění na určitém trhu, stejně tak jako pro identifikaci zemí, kde exportéři mají šanci se svým výrobkem uspět. Mapa je připravována pro využití k teritoriálnímu i oborovému vyhledávání a je dostupná v tištěné i on-line verzi na portálu BusinessInfo.cz.

V r. 2018 proběhla aktualizace Mapy globálních oborových příležitostí a její aktualizovaná verze byla představována během celého roku na všech exportně zaměřených akcích včetně řady konferencí v regionech a sektorově zaměřených prezentací podnikatelských sdružení, svazů a komor. Byla rovněž poskytnuta všem účastníkům konzultací s ekonomickými diplomaty a zástupci agentury CzechTrade během porady ekonomických diplomatů v červnu 2018 v Praze. Další aktualizace dokumentu proběhne v roce 2019.

5.2.2 Asistenční a konzultační služby

5.2.2.1 Zefektivňování poskytování proexportních služeb

V rámci kroků MPO ke zvyšování efektivity podpory exportu bylo na základě programového prohlášení vlády rozhodnuto o sloučení agentur CzechTrade a CzechInvest. Zároveň s integrací agentur došlo k vytváření silnějších horizontálních vazeb mezi státními institucemi v systému podpory exportu a podnikání podporujícími institucemi v rámci platformy Tým Česko.

Po vzoru vyspělých zemí je ambicí MPO vytvoření osy mezi aplikovaným výzkumem, přes rozvoj inovativního podnikání, chytré investice až po expanzi českých firem do zahraničí, tedy tzv. internacionalizaci.

Realizace této ambice byla rozdělena do dvou stupňů. Prvním je integrace agentur CzechTrade a CzechInvest, jež umožňuje zejména efektivnější práci s klientem, kdy mu jsou nabízeny návazné služby obou agentur pod jednou střechou od vzniku firmy až po její internacionalizaci. V rámci tohoto procesu agentura CzechInvest zásadně změnila své zaměření a hraje klíčovou roli především při podpoře rozvoje domácích společností, vzniku inovativních firem s domácím kapitálem, podpory startupového a celkově podnikatelského prostředí. V návaznosti na to agentura CzechTrade poskytuje služby v oblasti poradenství, asistence a přenosu informací vedoucích k expanzi firem na zahraniční trhy. Došlo k integraci služeb obou agentur na ose region – ústředí – zahraniční kanceláře.

V roce 2018 MPO v rámci integrace agentur:

- Vytvořilo **společnou regionální síť**: fungující regionální One Stop Shop nejen pro CzechTrade a CzechInvest, ale i další subjekty Týmu Česko,
- **Integrovalo síť zahraničních kanceláří**: společná nabídka služeb, sdílení prostor, jednotný přístup k teritoriu,
- Vytvořilo **společnou nabídku služeb**: nové služby vycházející ze společné strategie, podpora chytrých investic, rozvoj exportního potenciálu, podpora VaV, startupů, inovativních firem a rozvoj vzdělávání včetně duálního, zároveň odstraňování duplicit ve službách,
- Klade **vyšší důraz na analytickou činnost**: propojení informací z regionů ČR s informacemi získanými v zahraničí ve prospěch podpory firem a koordinace této podpory státem.

Pro sestavení kompletního řetězce proexportních služeb státu ve všech fázích podnikání bylo nutné doplnit služby agentur o podporu aplikovaného výzkumu, financování a pojišťování rozvoje podnikání i expanze na zahraniční trhy. Za tímto účelem vznikla platforma Tým Česko. Kromě CzechTrade a CzechInvest ji tvoří TA ČR, ČMZRB, ČEB, EGAP a CzechTourism. Jejím cílem je nejen zjednodušení přístupu firem k službám všech institucí a poskytování přehledné nabídky služeb nezávisle na tom, na kterou organizaci se firma obrátí, ale především možnost vytváření individuální nabídky služeb a asistence státu dle potřeb firmy. Jednotlivé služby na sebe mohou vhodně navazovat, doplňovat se a podnikatelům ve výsledku přinést větší efekt.

V roce 2018 bylo v rámci **Týmu Česko** nastaveno:

- Proškolení Key Account Managerů (proškolení manažeři nabízí služby bez jakéhokoli překrývání a duplicit v rámci celého portfolia všech participujících institucí)
- Sdílená karta klienta (systém předávání informací a posunu klientů mezi jednotlivými institucemi)

- Nastavení hodnocení – KPI (počet zapsaných klientů, počet interakcí, počet intervencí, počet skutečně podpořených firem a jejich podíl z celku)
- Na začátku roku 2019 byla rozpracována marketingová a komunikační strategie a dále bude vytvořeno sdílené centrum služeb za účelem efektivní synergie a úspor na sdílené činnosti.

5.2.2.2 Jednotná zahraniční síť

K 31. 12. 2018 disponovala Jednotná zahraniční síť 118 ekonomickými diplomaty, 6 zemědělskými, 2 ekonomickými diplomaty pro vědeckotechnickou spolupráci a 59 zahraničními kanceláři/zastoupeními (ZK/ZZ) integrovaných agentur CzechTrade a CzechInvest.

Zemědělství diplomaté

V roce 2018 tvořily síť zemědělských diplomatů pozice v Rusku, Číně, Saúdské Arábii, Srbsku, USA a Libanonu. Ke konci června ukončil na vlastní žádost svou činnost zemědělský diplomat v Číně, přičemž na tuto pozici aktuálně probíhá výběrové řízení. Ke konci listopadu byla zrušena pozice v Saúdské Arábii. Místo této pozice je v plánu vytvořit místo zemědělského diplomata ve Spojených Arabských Emirátech. V zemích, kde již zemědělství diplomaté působí, dochází celkově k pozitivnímu vývoji agrárního zahraničního obchodu s ČR a dle dostupných informací jsou české firmy s jejich činností spokojené.

Kromě zemědělských diplomatů vytvořilo MZe pozice místních zástupců pro zemědělství při ZÚ v daných zemích. V roce 2017 proběhla úspěšně výběrová řízení na tuto pozici v Kazachstánu (zahájil činnost v listopadu 2017) a na Ukrajině (zahájil činnost v únoru 2018). Místní zástupce nemá diplomatické výsady, pouze zprostředkovává kontakty B2B a jeho hlavním úkolem je napomáhat českým firmám při vstupu do daného teritoria. České firmy tento nástroj velmi uvítaly a již plně využívají jejich služby.

Zahraněční síť agentur CzechTrade a CzechInvest

Vzhledem k integraci zahraniční sítě se na konci roku 2018 rozšířil počet kanceláří poskytující asistenční služby v oblasti obchodu o 4 kanceláře na celkem 54, počet kanceláří zaměřený zároveň na podporu investic o 14 na celkem 23 kanceláří. 3 zastoupení se dále specializovala na podporu inovativního podnikání a vyspělých technologií – startupy.

Umístění zahraničních kanceláří (zastoupení) agentur z hlediska proběhlé optimalizace a zefektivnění zahraničního zastoupení:

- 24 zastoupení je již umístěno na ZÚ
- 1 zastoupení umístěno na zřízené úřadovně ZÚ
- 2 zastoupení jsou plánována k přesunu na ZÚ v roce 2019
- 13 zastoupení je plánováno k přesunu na ZÚ do roku 2020
- 8 zastoupení je plánováno k přesunu na ZÚ po roce 2020 (ZÚ musí zvýšit kapacitu úřadu)
- 11 zastoupení je v místě, kde není ZÚ (bude dále řešeno individuálně, např. zřízením úřadovny)

V roce 2018 bylo rozhodnuto o posílení působnosti kanceláře v Záhřebu o Slovinsko, kde agentura dlouhodobě pociťovala zájem o asistenční služby. Druhé navýšení kapacit se týkalo kanceláře v Tel Avivu, která řídí nově i kancelář v Jeruzalémě obsazenou externím pracovníkem. Další významnou změnou v síti zahraničních kanceláří CzechTrade bylo posílení působení zastoupení v Černé Hoře, která nově zprostředkovává služby pro české podnikatele rovněž v Albánii a Bosně a Hercegovině. Rozšíření působnosti se týkalo i kanceláře v Ázerbájdžánu, která poskytuje své služby pro zájemce o export do Gruzie, Kazachstánu, a nově i do Kyrgyzstánu.

5.2.2.3 Klientské centrum pro export

Klientské centrum pro export (KCE) je koncipováno jako jednotné kontaktní místo MPO, MZV a agentury CzechTrade pro české podnikatele, kteří mají zájem expandovat na zahraniční trhy. V úvodní konzultaci zjišťují pracovníci KCE exportní a investiční záměry firmy v zahraničí, návazně na

ni doporučují firmě optimální specializované služby Jednotné zahraniční sítě, případně MPO, MZV a dalších subjektů.

V roce 2018 bylo celkem přijato 771 dotazů (za stejné období minulého roku 691 tj. nárůst o téměř 4%, oproti roku 2016 o 34 %). Zájem byl především o bezplatné služby: 44 % klientů mělo zájem o službu č. 3 - Informace pro exportéry a identifikace obchodních příležitostí a 35 % o službu č. 2 - Příprava na obchodní jednání. 13 % klientů mělo zájem o placené služby č. 6 - Detailní průzkum trhu a č. 10 - Oslovení potenciálního partnera a ověření jejich zájmu o výrobek/službu. E-mailem bylo přijato 73 % dotazů, 22 % telefonicky, 5 % formou osobního jednání. Z hlediska teritorií se nejvíce dotazů týkalo Německa, Ruska, Ukrajiny, Polsko, Číny, Velké Británie, Indie, Francie, USA a Rakouska.

5.2.2.4 *Služby CzechTrade*

Služby zahraničních kanceláří agentury CzechTrade využilo v roce 2018 formou 1 539 placených zakázek celkem 840 firem. Pracovníci zahraničních kanceláří agentury na nich odpracovali celkem 85 tisíc hodin. Celkové tržby agentury dosáhly 59,5 mil. Kč. Bylo zpracováno více než 800 zahraničních poptávek, 30 investičních příležitostí, více než 1 200 projektů a tendrů, které byly následně distribuovány buď přímo k potenciálním dodavatelům z řad českých firem či byly zveřejněny na portálu BusinessInfo.cz.

Jedním z nástrojů, jak agentura zjišťuje zpětnou vazbu od svých klientů, jsou dotazníky spokojenosti. Dotazníky vyplňují přímo zákazníci, které CzechTrade doprovodil na zahraniční trhy. Na čtyřbodové stupnici, kde 1 představuje nejvyšší spokojenost a 4 nespokojenost, dosáhla průměrná známka hodnoty 1,12. Služby realizované zahraničními kanceláři CzechTrade v roce 2018 hodnotilo 360 klientů. Bezmála devadesáti procentům klientů uspořily služby agentury čas a tři ze čtyř klientů potvrdili úsporu nákladů. Většina odpovídajících klientů agentury se shodla, že by doporučila služby svým obchodním partnerům.

Částečnou informaci o proexportním dopadu poskytovaných služeb poskytuje zjišťování tzv. úspěšných případů, což jsou exportní úspěchy klientů, které klient sděluje agentuře CzechTrade po realizaci zakázky. Jde o dobrovolné potvrzení jejich realizace a přiznání hodnoty vývozu. V roce 2018 bylo získáno od klientů potvrzení 149 úspěšných případů, což představuje 9% meziroční nárůst, v celkové hodnotě 2,1 mld. Kč. Nejvíce úspěšných případů zaznamenala zahraniční kancelář Düsseldorf (30), největší objem podpořeného vývozu pak zahraniční kancelář Almaty (přes 800 mil. Kč.). Největší objemy vývozu byly pomocí úspěšných případů zaznamenány u firem z oborů strojírenství, potravinářství a automobilového průmyslu.

5.2.2.5 *Služby poskytované ekonomickými diplomaty*

K 31.12.2018 bylo ekonomickými diplomaty na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí poskytnuto českým vývozcům 509 individuálních služeb a vyřízeno 1395 odborných dotazů. Poskytované služby jsou českými exportéry hodnoceny velmi kladně. Průměrné hodnocení služeb získané od firemního sektoru bylo 1,11. Zájem o nabízené služby ze strany exportérů meziročně vzrostl o 45 %.

Z důvodů nárůstu zájmu firem o nabízené služby posílilo Ministerstvo zahraničních věcí v r. 2018 Jednotnou zahraniční síť o pracovníky z řad lokálních expertů tzv. místní síly, které působily na 37 zastupitelských úřadech. V roce 2019 se očekává jejich další navýšení.

5.2.3 **Služby v regionech**

V rámci regionální sítě integrovaných agentur CzechTrade a CzechInvest působilo v roce 2018 v krajích 13 Regionálních exportních konzultantů (REK). Cílem REK je informovat exportující firmy o možnostech podpory exportu poskytované agenturou CzechTrade a to prostřednictvím individuálních konzultací, realizovaných exportních seminářů a dalších akcí i s napojením na další témata podpory podnikatelského prostředí.

V roce 2018 bylo optimalizováno propojení regionální sítě se sítí zahraničních kanceláří CzechTrade, např. při pořádání konzultačních dnů zahraničních kanceláří v regionech se zaměřením na konkrétní

zahraniční teritoria, uskutečnilo se 16 seminářů s řediteli zahraničních kanceláří CzechTrade. Regionální exportní konzultanti v roce 2018 oslovili 2116 firem (o 40 % více než ve 2017) a z těchto firem následně osobně jednali s 1001 firmami. 788 společností pak projevilo zájem o proexportní služby státu, což je o 93 % více, než v roce 2017. Většina z těchto firem pak dále využila nabídky spolupráce, ať již na bázi placené exportní asistence nebo služby zdarma s oborovými nebo regionálními specialisty agentury. Kromě konzultačních dnů ředitelů zahraničních kanceláří proběhlo dalších 189 regionálních akcí a seminářů, zaměřených přímo na export nebo na příbuzná či komplementární témata (investiční příležitosti, inovace, design, rozvoj podnikání či regionální rozvoj). Díky synergii agentur a dalších institucí Týmu Česko i Agentury na podporu inovací (API) lze v regionech účinně koordinovat aktivity na podporu exportu, vědy, výzkumu a inovací, regionální spolupráce či investic tak, aby navazovaly na potřeby jednotlivých firem i krajů.

5.2.4 Vzdělávání pro export

Exportní konference přináší důležité informace o možnostech vstupu na zahraniční trhy, jak zahájit expanzi, jak získat a udržet si obchodní partnery, jak se důkladně připravit na obchodní jednání apod. Firmy se dozvědí, jaká je současná ekonomická situace v daných teritoriích, jaké jsou aktuální exportní příležitosti, výzvy a rizika. Hlavním přínosem teritoriálně zaměřených akcí je pak předávání unikátního know-how ředitelů zahraničních kanceláří agentury CzechTrade. V rámci teritoriálních seminářů a konferencí vystupují i zástupci samotných firem s příklady dobré či špatné praxe, svými zkušenostmi a doporučeními. Odborné semináře jsou zaměřeny na témata z oblasti mezinárodního obchodu, ale i komunikační a manažerské dovednosti.

Agentura CzechTrade zrealizovala v roce 2018 více jak 55 interaktivních a prakticky zaměřených seminářů a konferencí. Akce probíhaly jak v Praze, tak i v regionech ČR. Seminářů a konferencí CzechTrade se v roce 2018 zúčastnilo 1 400 pracovníků z řad českých exportérů. Vzdělávací akce jsou hodnoceny velmi kladně a zájem českých firem, ve srovnání s rokem 2017, mírně vzrostl.

Teritoriálně zaměřené akce se týkaly mimoevropských i evropských destinací, tedy Brazílie, Peru, Kolumbie, Mexika, Chile, Číny, Ruska, Ukrajiny, USA, Izraele, SAE, Turecka, Egypta, Maroka, Indie, Kazachstánu, Ázerbájdžánu, Indonésie, Thajska, Vietnamu, Singapuru, dále pak Německa, Rakouska, Bulharska, Maďarska, Polska, Švédsko, Dánska, Norska, Nizozemska, Itálie, Rumunska, Chorvatska, Srbska, Velké Británie a dalších zemí. Exportní konference byly realizovány i během Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně, se zaměřením na úspěšný export do Velké Británie, Nizozemska a SAE, Turecka, Izraele. Odborné semináře byly tematicky zaměřeny například na e-commerce, celní předpisy a celní řízení, marketingové strategie v době 4.0, sociální média, INCOTERMS, finanční analýzu, obchodní vyjednávání, průmyslový design, chyby v praxi zahraničního obchodu, získávání zákazníků pomocí digitálních nástrojů, založení a provozování e-shopů v Německu či kontrolu exportu zboží dvojího použití. Pozitivním trendem bylo i pokračování v realizaci dalších oborově teritoriálních seminářů, např. akce Jak na export nábytkářského průmyslu, Příležitosti v oblasti sportovního odvětví a Exportní příležitosti pro textilní průmysl.

V rámci interního vzdělávání CzechTrade proběhl v roce 2018 již jedenáctý ročník Kurzu obchodní diplomacie, který obsahuje 27 prezenčních seminářů. Účastníky jsou každoročně pracovníci z agentur CzechTrade, CzechInvest, Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva zahraničních věcí. V souvislosti s projektem Společného vzdělávání MZV, MPO a agentury CzechTrade v ekonomické agendě absolvovali pracovníci MPO a agentury CzechTrade program diplomatického minima na Diplomatické akademii MZV.

5.3 III. Rozvoj obchodních příležitostí

5.3.1 Výstavy a veletrhy

5.3.1.1 Oficiální účast na mezinárodních výstavách a veletrzích v zahraničí

České oficiální účasti jsou žádanou a efektivní formou proexportní podpory ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu. V roce 2018 se uskutečnilo celkem 28 českých oficiálních účastí v 17 zemích, z nichž větší část (15 veletrhů) se konala mimo Evropskou unii. Na těchto akcích se představilo 265 vystavovatelů, z nichž téměř 60 % tvořily firmy v kategorii malých a středních podniků. Z hlediska oborového zaměření se podpora rozložila do 16 skupin veletrhů a výstav, z nichž nejpočetnější skupiny představovaly akce s orientací na strojírenský průmysl, obranný průmysl, zdravotnickou techniku, slévárství a elektrotechniku/energetiku.

Ihned po skončení každé výstavy byla zjišťována zpětná vazba pomocí dotazníkového šetření. Zástupci firem uvedli, že během konání veletrhů proběhlo jednání s více než 4 600 potenciálními obchodními partnery, a odhadli potenciální objem zakázek v hodnotě přesahující 3,4 mld. Kč. S odstupem několika měsíců od konání výstav se uskutečňuje další šetření proexportního dopadu, tzn. objem reálně uskutečněných zakázek.

5.3.1.2 Dotační program 9.H

Oficiální účasti na výstavách a veletrzích realizovalo také Ministerstvo zemědělství prostřednictvím dotačního programu 9.H (podprogram 9.H.a), který je určen pro firmy působící v odvětví zemědělství, potravinářství, zemědělské techniky a dalších příbuzných oborech. Jednalo se o veletrhy v 7 zemích mimo EU, konkrétně Gulfood Dubai ve Spojených Arabských Emirátech, Foodex Japan v Japonsku, International Agricultural Fair Novi Sad 2018 v Srbsku, Sial China 2018 v Číně, Belagro 2018 v Bělorusku, Food Expo Hong Kong 2018 v Hongkongu a FIHAV Havana 2018 na Kubě.

V rámci dotačního podprogramu 9.H.b, který umožňuje samostatnou prezentaci na výstavách z oboru zemědělství, bylo v roce 2018 kladně vyřízeno 114 žádostí. Dotace získaly převážně firmy podnikající v oblasti potravinářské výroby, strojů pro potravinářskou výrobu a zemědělské techniky.

5.3.1.3 Účasti na veletrzích a výstavách v rámci služeb zahraničních kanceláří CzechTrade

V rámci služeb zahraničních kanceláří organizuje agentura CzechTrade společné účasti českých firem na mezinárodních veletrzích (tzv. komerční akce) a umožňuje tím prezentaci českých firem bez nutnosti zajištění samostatné expozice. Záměrem poskytování této služby je podpora firem v jejich pronikání na zahraniční trhy. Kromě organizace společné expozice vedoucí k úsporám prostředků firem, zahraniční kanceláře poskytují návazné služby jako je oslovení potenciálních zahraničních partnerů s cílem podchytit jejich zájem o setkání na veletrhu, osobní asistence během veletrhu nebo aktivní účast při jednáních s obchodními partnery.

V roce 2018 realizovala agentura CzechTrade v rámci služeb zahraničních kanceláří společné účasti firem na 102 mezinárodních veletrzích, mimo Evropskou unii bylo uspořádáno 61 účastí na výstavách. Celkem se prezentovalo 470 firem.

5.3.1.4 Program Marketing – Podpora individuálních účastí MSP na výstavách a veletrzích

Program Marketing je realizován v rámci Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020 (dále jen „OP PIK“). Hlavním cílem programu Marketing a výzev zaměřených na individuální účasti MSP na výstavách a veletrzích je posílení růstových motivací MSP, jejich schopnosti a marketingové připravenosti nacházet nové trhy mimo ČR (územně i produktově), vstupovat na ně a udržet se na nich. S tím souvisí zvýšená schopnost mezinárodní expanze, rozšiřování exportní působnosti, výrobních a prodejních aktivit.

V rámci individuálních projektů mohou MSP žádat o podporu účasti na konkrétním veletrhu nebo výstavě a o podporu dalších souvisejících aktivit (tvorba cizojazyčných marketingových propagačních

materiálů a doprava výstavního stánku a exponátů). Při případných dotazech ke zpracování a podávání žádostí o podporu je firmám nápomocna Agentura pro podnikání a inovace (API).

V průběhu III. výzvy, která byla vyhlášena na začátku roku 2018, bylo přijato projektů od 211 firem v celkové částce 283,7 mil. Kč (údaje k 4. březnu 2019). Na konci roku 2018 byla vyhlášena IV. výzva programu Marketing s alokací 200 mil. Kč, projekty v rámci této výzvy budou realizovány od května 2019.

5.3.1.5 Projekty společné účasti na výstavách NOVUMM, NOVUMM KET, DESIGN

V programu Marketing (OP PIK) 2014 - 2020 realizuje agentura CzechTrade od roku 2016 interní projekty Nové marketingové modely veletržních účastí (NOVUMM), Nové marketingové modely veletržních účastí v oblasti klíčových technologií (NOVUMM KET) a Design pro konkurenceschopnost (DESIGN).

Projekty „Nové marketingové modely veletržních účastí“ NOVUMM a NOVUMM KET jsou zaměřeny na usnadnění vstupu MSP na zahraniční trhy prostřednictvím jejich účastí především na vybraných specializovaných veletrzích a výstavách, které nejsou zahrnuty do seznamu oficiálních účastí organizovaných MPO nebo MZe. V případě NOVUMM KET jsou podporovány účasti na veletrzích a výstavách zaměřených na oblast nových technologií. V rámci projektu NOVUMM bylo v roce 2018 podpořeno 25 akcí s celkovým počtem 251 účastníků. V rámci projektu NOVUMM KET se uskutečnilo 12 akcí s celkovým počtem 90 účastníků.

Cílem projektu Design pro konkurenceschopnost je zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti MSP prostřednictvím designu nových produktů včetně posouzení jejich tržního potenciálu a propagace průmyslového designu na zahraničních akcích. V roce 2018 byly v rámci projektu Design podpořeny tři akce Propagace průmyslového designu v zahraničí s 24 účastníky a 37 individuálních inovačních projektů MSP.

V lednu 2018 bylo Řídícím výborem interních projektů NOVUMM, NOVUMM KET a DESIGN schváleno jejich prodloužení do konce roku 2020.

5.3.1.6 Sourcing days

V roce 2018 agentura CzechTrade pokračovala po kladných zkušenostech z minulých let s organizací tzv. Sourcing days, na kterých propojila přes 200 českých firem se zahraničními nákupčími a v rámci kterých se uskutečnilo téměř 500 obchodních B2B jednání. V roce 2018 byl zrealizován Sourcing day například pro maďarský koncern Mol Group, německý UNIPER či britský maloobchodní řetězec doplňků pro automotive Halfords a proběhla také první akce pro nákupčí z Peru – Yglesias Loayza Sac (drogistické a lékárenské zboží).

5.3.1.7 Projekty na podporu ekonomické diplomacie – PROPED

Projekty na podporu ekonomické diplomacie (tzv. PROPEDEy) jsou nedílnou součástí aktivit Ministerstva zahraničních věcí a dalších rezortů zapojených do společného nástroje financování ekonomické diplomacie ČR, mezi něž patří Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo obrany, Ministerstvo pro místní rozvoj, Úřad vlády a Ministerstvo vnitra. Projekty ekonomické diplomacie mohou mít podobu semináře, prezentace, konference, kulatého stolu, incomingové mise, workshopu či účasti českých firem na výstavách a veletrzích. Jedná se o klíčový nástroj podpory exportu, který pomáhá českým firmám při vstupu na zahraniční trhy a představuje jedinečnou příležitost pro vytvoření nových kontaktů, prezentaci výrobků a služeb a nabídku komplexních řešení zahraničním partnerům.

Díky společnému nástroji, který byl spuštěn počátkem roku 2017, se podařilo podstatně navýšit finanční prostředky určené na financování projektů ekonomické diplomacie a dalších aktivit a navázat ještě užší spolupráci jak s českými firmami, tak s oborovými asociacemi a svazy a dalšími partnery. Stávající systém financování umožňuje realizaci širšího spektra činností a efektivnější sektorovou prezentaci ČR v zahraničí.

Zastupitelské úřady ČR v zahraničí v roce 2018 zrealizovaly 265 projektů ekonomické diplomacie, jejichž hodnota přesáhla 36 milionů Kč. Z hlediska sektorového zaměření bylo v uplynulém roce nejvíce projektů realizováno v zemědělském a potravinářském průmyslu (52), cestovním ruchu (31) a obranném průmyslu (29). Díky projektům ekonomické diplomacie realizovaných formou incomingové mise v roce 2018 navštívilo Českou republiku 53 zahraničních delegací.

Pro rok 2019 bylo v 1. výzvě schváleno 241 projektů z 288 předložených návrhů. Další projekty budou schváleny po vyhlášení 2. doplňkové výzvy v první polovině roku 2019.

5.3.1.8 Účasti Ministerstva obrany na vybraných veletrzích

Ministerstvo obrany se v r. 2018 podílelo na realizaci stánku na obranném a bezpečnostním veletrhu FUTURE FORCES FORUM v říjnu 2018 v Praze. V rámci tohoto veletrhu proběhla jednání s řadou zahraničních delegací, např. jednání s představiteli MO Spojených arabských emirátů, Indonésie či Izraele. MO se podílelo také na projektu Exportního domu v rámci Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně včetně účasti na seminářích a prezentaci pro exportéry.

V rámci zahraničních veletrhů se MO účastnilo na veletrzích ILA BERLIN Air Show 2018, EUROSATORY 2018 v Paříži, Arms and Security 2018 v Kyjevě, IDEB na Slovensku, ADD 2018 v JAR, ADAS 2018 na Filipínách a INDODEFENCE 2018 v Indonésii.

5.3.1.9 Podnikatelské mise

Podnikatelské mise představují významný nástroj podpory exportu. Při přípravě a průběhu jednotlivých podnikatelských misí spolupracuje MPO, MZV a další resorty a instituce s podnikatelskými reprezentacemi, zejména s Hospodářskou komorou ČR HK (HK ČR), Svazem průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) a Asociací malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP).

V roce 2018 a na začátku r. 2019 doprovázelo 8 podnikatelských misí zahraniční cesty vrcholových představitelů a ústavních činitelů České republiky - zejména návštěvy prezidenta M. Zemana v Číně a v Izraeli, návštěvy předsedy vlády A. Babiše v Maroku, Singapuru, Thajsku a Indii, pracovní cesty ministra průmyslu a obchodu T. Hünera v Indii a ministryně průmyslu a obchodu M. Novákové do Ruska, Ázerbájdžánu a Gruzie. Další podnikatelské mise v uvedeném období směřovaly do Kyrgyzstánu, Mongolska, Uzbekistánu, jižní Indie a na Ukrajinu.

V doprovodu českých firem navštívili řadu teritorií také náměstci ministra zahraničních věcí, kteří se v roce 2018 vydali do Izraele, Japonska, Salvadoru, Hondurasu, Spojených států amerických a Spojených arabských emirátů.

Programů hlavních misí organizovaných MPO se účastnila ministryně M. Nováková, u ostatních misí participovali vedoucí pracovníci MPO. Celkem se těchto podnikatelských misí zúčastnilo 288 účastníků, přičemž největší zájem podnikatelské sféry byl o účast v akcích doprovázejících vrcholové návštěvy. Destinacemi uvedených podnikatelských misí bylo 13 států Asie, východní Evropy a Afriky, které v současné době (za rok 2018) představují 60% vývozu ČR do zemí mimo EU a vzhledem k jejich růstovému trendu mají další potenciál pro žádoucí diverzifikaci českého exportu. Výraznou účast v podnikatelských misích (cca 85%) tvořily české výrobní a obchodní společnosti, dalšími účastníky byly podnikatelské asociace, finanční instituce, poradenské firmy a další subjekty se vztahem k infrastruktuře mezinárodního obchodu.

Ministerstvo zemědělství zastřešilo v roce 2018 2 podnikatelské mise do třetích zemí. Konkrétně se jednalo o podnikatelskou misi do Ruska a Angoly, kterých se celkem zúčastnilo 10 firem.

Ministerstvo obrany pořádalo podnikatelské mise v rámci projektů PROPED i mimo ně. Jednalo se o cesty na úrovni náměstka ministra či ředitele odboru průmyslové spolupráce do těchto zemí: Slovensko, Itálie, Rakousko, Albánie, Černá hora, Makedonie, Maroko, Kazachstán, Uzbekistán, Pobřeží slonoviny, Konžská republika, Zambie, Ázerbájdžán, Gruzie, Singapur. Představitelé Ministerstva

obranu doprovázeli zástupci českého obranného průmyslu, kteří měli možnost navázat kontakty se zástupci státních institucí a průmyslu v navštívených zemích.

Podle poznatků podnikatelských asociací a dle zpětné vazby od českých firem jsou podnikatelské mise hodnoceny jako efektivní nástroj k navázání kontaktů se zahraničními partnery, prohloubení stávajících obchodních vazeb a v neposlední řadě i k účinné podpoře konkrétních projektů a řešení souvisejících problémů. Zástupci podnikatelské sféry zvláště oceňují možnost prezentace svých záměrů a rozpracovaných obchodních případů i na vrcholové úrovni při rozhovorech českých představitelů se zahraničními partnery. Pro podnikatele znamená možnost zúčastnit se v rámci oficiální návštěvy přidanou hodnotu k prezentaci jejich firmy vůči stávajícím i perspektivním zahraničním partnerům.

5.3.1.10 Další proexportně zaměřené akce

Incomingové mise MPO

MPO poskytovalo v roce 2018 rovněž podporu aktivit navázaných na tuzemské veletrhy s mezinárodní účastí, popř. na jiné významné prezentační akce, a to formou incomingových misí. Realizace misí probíhala na základě nového postupu prostřednictvím dodavatele vybraného na základě výběrového řízení (veřejná zakázka malého rozsahu), kdy byly poskytovány služby podnikatelské sféře v rámci příslušného oboru. V pilotním projektu bylo úspěšně zrealizováno celkem 8 incomingových misí. O tuto formu podpory, která slouží k navazování kontaktů, ale též k uzavírání obchodních kontraktů díky návštěvě zahraničního partnera v místě výroby, je mezi firmami a oborovými asociacemi vysoký zájem. Na rok 2019 je naplánováno 11 fixních misí a 2-3 akce ad hoc.

Akce Ministerstva obrany

Ministerstvo obrany realizovalo v roce 2018 prostřednictvím Odboru průmyslové spolupráce více jak 40 akcí v rámci projektů PROPED i mimo něj, a to ve spolupráci s MZV ČR a MPO ČR. Jednalo se o akce v zahraničí (veletrhy v Německu, Francii, JAR, Indonésii, na Ukrajině, Filipínách), incomingové mise do ČR (např. Finsko, Izrael) a další akce v ČR (samostatný stánek na veletrhu Future Forces Forum) s cílem podpořit aktivity a zájmy českých podniků na zahraničních trzích. V rámci cest představitelů Ministerstva obrany byly vytvořeny podmínky pro doprovod zástupci českého obranného průmyslu s možností představení zástupcům státních institucí a průmyslu v navštívených zemích.

CIIE Šanghaj

Ve dnech 5. až 10. listopadu se ČR zúčastnila mezinárodního veletrhu China International Import Expo (CIIE) 2018 v Šanghaji. Jednalo se o první ročník akce zaměřené na dovozní zboží a služby pro čínský trh. CIIE bylo iniciováno se silnou politickou podporou čínským prezidentem Si Ťin-pchingem jako platforma pro otevírání Číny mezinárodnímu obchodu a současně uspokojování rostoucích potřeb čínského domácího trhu dovozem zboží a služeb ze zahraničí. Prezentace ČR se skládala ze dvou částí. Národní pavilon, který organizačně zajistily MPO a agentura CzechTrade, představil návštěvníkům výrobky více než dvacítky předních českých značek napříč průmyslovými obory. Díky zapojení partnerů v rámci mezirezortní spolupráce pokrývala prezentace také oblasti cestovního ruchu (MMR, CzechTourism, Ústecký a Středočeský kraj), potravin a zemědělství (MZe) a vzdělávání (Dům zahraniční spolupráce). V druhé části české účasti se představilo 19 českých firem v rámci tzv. komerčních expozic, z nichž většinu zastřešila Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce. Na tuto veletržní prezentaci navázala návštěva téměř 200 členné české delegace vedené prezidentem republiky za účasti čtyř ministrů a podnikatelského doprovodu organizovaného HK ČR. Za hlavní pozitivní výstupy české účasti lze označit vysokou pozornost ze strany čínských médií, úspěšnost prakticky pojaté národní expozice ČR v mezinárodním srovnání cca 80 zemí a zájem čínské veřejnosti o tradiční české značky (Škoda, Petřof, Moser, Rückl, Preciosa, aj.). Nový formát CIIE, který se bude konat pravidelně i v následujících letech, je z dlouhodobého hlediska pro ČR potenciální příležitostí k vylepšování negativní obchodní bilance s Čínou. Podle odhadů uváděných organizátory CIIE má Čína v následujících 15 letech importovat zboží a služby v celkové hodnotě 40 bilionů USD.

Mezinárodní strojírenský veletrh v Brně

Účast státních proexportních institucí na jubilejním 60. ročníku Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně byla zajištěna na dvou místech. Státní instituce na podporu exportu se společně prezentovaly v Exportním domě organizačně zajištěném ve spolupráci Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP), MZV, MO, MMR, MPO, CzechTrade, CzechTourism, České rozvojové agentury, Hospodářské komory ČR a slovenské EXIMBANKY. MPO se také prezentovalo samostatným stánkem nově umístěným v centrální části pavilonu Z, v těsném sousedství s expozicemi České exportní banky (ČEB), Svazu průmyslu a dopravy (SP ČR). Společně s MPO se na stánku představily i další resortní instituce, vč. agentury CzechTrade.

5.3.1.11 *Prezentace a značka ČR*

Stěžejním úkolem veřejné diplomacie MZV v roce 2018 v ústředí MZV a prostřednictvím sítě ZÚ a Českých center byla podpora, realizace a prezentace akcí spojených s oslavou výročí připomínajících důležité momenty naší novodobé státnosti. Především šlo o oslavu 100. výročí vzniku samostatného Československého státu, a v této souvislosti zároveň 100 let od vzniku novodobé diplomacie. Připomenuty byly jak události spojené s rokem 1968, tak s 25. výročím vzniku České republiky. Rok 2018 rovněž dal příležitost k zamýšlení i nad událostmi let 1938 a 1948. Zviditelnění Česka v r. 2018 bylo díky velkému množství slavnostních akcí spojených s uvedenými výročími velice výrazné.

Ve stejném duchu bude v roce 2019 připomenuto 30. výročí Sametové revoluce a návrat svobody a demokracie do naší země. Jako přímý důsledek návratu na Západ budou především připomínány výročí členství v západních strukturách, jmenovitě 20. výročí členství v NATO a 15. výročí členství v EU.

5.3.2 Obchodní politika

5.3.2.1 *Společná obchodní politika EU*

Společná obchodní politika EU se cíleně věnuje odstraňování překážek v přístupu na nové trhy a prohlubování závazného právního rámce pro obchodní vztahy se zeměmi mimo EU. MPO při formulování pozice ČR aktivně spolupracuje s dalšími resorty (MZe, MMR, MF, MZV aj.), úřady státní správy (např. ÚOHS, ÚNMZ), zastupitelskými úřady i podnikatelskými svazy. Do průběhu vyjednávání dohod o volném obchodu je zapojen také expertní tým založený na bázi tripartity, který se zabývá všemi aktuálně sjednávanými dohodami o volném obchodu.

5.3.2.2 *Světová obchodní organizace (WTO)*

V oblasti mnohostranného obchodního systému byla hlavní pozornost věnována diskuzím o modernizaci WTO, jejichž cílem je zlepšení fungování organizace včetně reakce na aktuální ekonomický vývoj. Zásadní byla také snaha o vyřešení problematické situace zaviněné blokadou obsazení volných postů soudců v Odvolacím orgánu, který je součástí jednoho ze základních pilířů WTO - Ujednání pro řešení sporů.

Vícestranná jednání zaměřená na sjednání Dohody o obchodu službami (TiSA) a Dohody o environmentálním zboží (EGA) jsou nadále zablokována. Pozitivně lze hodnotit pokrok ve vícestranné iniciativě k e-commerce zahájené na XI. Konferenci ministrů členů WTO (Buenos Aires, prosinec 2017).

5.3.2.3 *Dohody o volném obchodu*

ČR se prostřednictvím společné obchodní politiky nadále podílí na sjednávání prohloubených a komplexních dohod o volném obchodu. V dubnu 2018 byla oznámena politická dohoda o obchodní části modernizované Globální dohody mezi Evropskou unií a Mexikem.

V prosinci 2018 Evropský parlament schválil Dohodu o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem, která vstoupí v platnost v únoru 2019 a díky níž čeští vývozci ušetří na clech ročně více než 1 mld. Kč a díky odstranění netarifních překážek dalších 1,5 mld. Kč. Nezávislá studie dopadů dohody na ekonomiku ČR byla zadána v březnu 2018 a dokončena v srpnu 2018.

V říjnu 2018 byla podepsána obchodní a investiční dohoda se Singapurem. Obchodní dohodu ocení především čeští exportéři v potravinářském sektoru.

Pokračovala jednání o obchodních dohodách s Austrálií a Novým Zélandem, Indonésií či Tuniskem a také Mercosurem.

Pokud jde o vztahy s USA, po dohodě mezi americkým prezidentem Trumpem a prezidentem Evropské komise Junckrem došlo k posunu ve vzájemné spolupráci, která se nyní soustředí na oblast regulatoriky. Vztahy však byly poznamenány americkými opatřeními zaměřenými na ocel a hliník a jejich postojem k mnohostrannému obchodnímu systému.

Během roku 2018 se uskutečnila dvě jednání expertního týmu k obchodním dohodám. V únoru se tým věnoval Brexitu a budoucímu uspořádání obchodních vztahů mezi Evropskou unií a Spojeným královstvím. V září byly na týmu diskutovány zájmy ČR v jednáních mezi EU a Austrálií a Novým Zélandem, shrnut byl vývoj v případě dohody EU-Vietnam či vztahů EU- USA. Tématem Brexitu a jeho praktických dopadů se zabýval také seminář v prosinci 2018 za účasti expertů MPO, GŘC a Evropské komise. Další komunikace s podnikatelskými svazy, odbornou veřejností a sociálními partnery probíhá ad hoc dle potřeby a požadavků zainteresovaných stran.

5.3.2.4 *Nástroje obchodní politiky*

Přístup k uplatňování nástrojů obchodní politiky (např. celní suspenze, nástroje na ochranu obchodu, systém všeobecných celních preferencí, strategie pro přístup na trh) i tvorbě jednostranné unijní legislativy v oblasti obchodu byl v roce 2018 nadále založen na intenzivní komunikaci se soukromým sektorem a distribuci informací prostřednictvím webů nebo odborných periodik. Došlo k politické dohodě na vytvoření rámce pro mechanismy na prověřování přímých zahraničních investic z bezpečnostních důvodů. Pro českou ekonomiku je zásadní, že EU nadále zůstává lídrem liberalizace světového trhu s investicemi. Současně je v zájmu ČR, aby existoval mechanismus na identifikaci bezpečnostních hrozeb, které s sebou některé investice mohou nést.

5.3.3 **Dvoustranné ekonomické vztahy**

Z mezivládních a mezirezortních smíšených výborů, komisí a pracovních skupin se v roce 2018 uskutečnily následující: smíšená komise s Albánií, Bosnou a Hercegovinou, Běloruskem, Ukrajinou, Gruzii, Moldavskem, smíšená pracovní skupina pro ekonomickou spolupráci s Bulharskem, mezivládní komise se Srbskem, Arménií, Indií, pracovní skupina pro těžké strojírenství s Indií, pracovní skupina na podporu průmyslu s Kazachstánem, smíšený výbor s Irákem, smíšený výbor s Mongolskem, smíšená komise s Vietnamem, ekonomické konzultace s Tchaj-wanem a obchodně-ekonomický dialog s USA.

Stejně jako v předešlých letech, i nadále v roce 2018 hrála rozhodující roli potřeba usilovat o maximální provázanost s podnikatelskými subjekty jak při přípravě zasedání mezivládních a meziresortních smíšených orgánů, tak při realizaci výstupů z těchto zasedání. Výstupy jak z jednání vládních orgánů, tak i podnikatelských subjektů obou stran byly zaznamenány v protokolu z jednání. Nižší orgány, jako např. pracovní skupiny musí nadále vykazovat vyšší a častější aktivitu, než hlavní orgány a pracovat i v případě, že se plnohodnotná zasedání hlavních orgánů z různých důvodů nekonají.

5.3.4 **Vnitřní trh**

V rámci podpory exportu na vnitřní trh EU usiluje ČR dlouhodobě na národní a evropské úrovni o prohloubení vnitřního trhu, odstranění přetrvávajících a nově vzniklých překážek a zefektivnění již existujících nástrojů, které umožňují tento prostor čtyř svobod lépe využívat.

Přehled úkolů v této agendě lze nalézt v koncepčním dokumentu Priority ČR v agendě vnitřního trhu Evropské unie 2015 – 2020, který stanovuje priority ČR v oblasti vnitřního trhu EU včetně spolupráce s ostatními státy při jejich prosazování. Tento materiál byl v průběhu roku 2018 aktualizován, aby priority a úkoly v něm obsažené pružně reagovaly na měnící se situaci na vnitřním trhu. Dne 21. ledna 2019 došlo k jeho schválení Výborem pro EU. V roce 2018 bylo rovněž rozhodnuto o pořádání seminářů pro malé a střední podnikatele na vnitřním, jejichž konání je naplánována na rok 2019. Semináře se

kromě Prahy budou rovněž konat v regionech, konkrétně v Ostravě, Českých Budějovicích a Brně. Dále se MPO spolu se svými protějšky z Irska, Dánska a Finska podílelo na realizaci a vydání studie „Utváření unijního obchodu se službami fungujícího pro všechny – posílení inovací a konkurenceschopnosti celé ekonomiky EU“⁷, která mapuje benefity úplného dokončení vnitřního služeb. MPO nabízelo v roce 2018 malým a středním podnikům a občanům služby, které jim ulehčují jejich působení na vnitřním trhu. Jedná se zejména o služby Jednotného kontaktního místa (JKM), SOLVIT centra a Kontaktního místa pro výrobky (ProCoP). JKM informuje o podmínkách poskytování služeb v České republice a jiných členských státech a zprostředkovává podání na příslušné úřady v České republice. Za rok 2018 JKM zodpovědělo 2 851 dotazů podnikatelů. SOLVIT centrum pomáhá občanům a podnikatelům mimosoudně řešit problémy způsobené špatnou aplikací evropského práva při postupu správních úřadů v oblasti vnitřního trhu. Centrum problémy řeší bezplatně, ideálně ve lhůtě maximálně 10 týdnů a v mnoha případech představuje alternativu k nákladným soudním řízením. Za rok 2018 řešilo SOLVIT centrum 263 stížností. ProCoP informuje podnikatele o technických požadavcích, které jsou na výrobky kladeny národními a evropskými předpisy při jejich uvádění na trh v České republice nebo v jiném státě Evropské unie. ProCoP rovněž poskytuje obecné informace o fungování nařízení o vzájemném uznávání a o uplatňování principu vzájemného uznávání. Za rok 2018 ProCoP zodpověděl 226 dotazů.

V oblasti informování podnikatelů prostřednictvím elektronických prostředků došlo v roce 2018 k důležité události, kdy dne 11. prosince vstoupilo v účinnost nařízení, kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování informací, postupů, asistenčních služeb a služeb pro řešení problémů a jehož ambiciózní podobu ČR od počátku jednání podporovala. Nařízení kromě dostupných informací o různých aspektech, vážící se na pracovní i osobní život, nabídne občanům například i možnost přeshraničně, online a na dálku požádat o rodný list, registrovat vozidlo nebo registrovat zaměstnance k sociálnímu pojištění včetně online placení plateb. ČR a ostatní členské státy mají dva roky (v případě informací), respektive pět let (v případě elektronických procedur), aby zavedly požadované mechanismy do praxe. MPO počítá s tím, že bude potřeba rovněž reformovat elektronická Jednotná kontaktní místa (eJKM) a případně i další informační portály.

5.3.5 Ekonomická migrace

V průběhu roku 2018 pokračovala realizace všech projektů ekonomické migrace, na jejichž průběhu nebo administraci se MPO podílí. Jednalo se o: 1. projekt Fast Track, který definuje pravidla a lhůty pro zrychlený převod vnitropodnikových zaměstnanců zahraničních investorů – manažerů a vysoce kvalifikovaných pracovníků, 2. projekt Welcome Package pro investory jehož cílem je dosažení časových úspor v rámci migračního procesu zaměstnanců a statutárních orgánů zahraničních investorů do organizačních složek nebo kapitálově propojených obchodních společností v ČR, které byly formálně založeny, ale pro zahájení podnikání potřebují přemístit své know-how činnosti zahraničního investora do ČR, 3. projekt tzv. zácvičku, resp. stáží, který umožňuje společně (typicky výrobním podnikům v zahraničí) jednodušším způsobem a na omezenou dobu přesunout do ČR své pracovníky ze zahraničí na zácvičku, 4. Pilotní projekt: Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny a Indie, který administrativně zrychluje proces udělování zaměstnaneckých, resp. modrých karet vysoce kvalifikovaných zaměstnancům z Ukrajiny, 5. Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny, jehož účelem je umožnit podání žádostí o zaměstnanecké karty pro pracovníky z Ukrajiny, kteří budou na území ČR vykonávat středně či nízkou kvalifikovanou práci v oblasti výroby, služeb nebo ve veřejném sektoru. Od 1. května 2018 byl spuštěn 6. projekt Režim ostatní státy. Režim ostatní státy slouží k cílenému a výběrovému přijímání a vyřizování žádostí o zaměstnanecké karty pro státní občany Mongolska, Filipín a Srbska, kteří budou na území ČR vykonávat kvalifikovanou pracovní činnost.

⁷ Making EU Trade in services work for all: Enhancing innovation and competitiveness throughout the EU economy, 2018 CE Copenhagen Economics. Dostupná z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/mpo-spolufinancovalo-studii--ktera-mapuje-vliv-vnitriho-trhu-na-evropskou-ekonomiku--241789/>

Všechny výše provedené projekty ekonomické migrace plnily v daném roce svůj účel, čehož je důkazem vysoký počet zařazených žadatelů. Projektu Fast Track se zúčastnilo 170 uchazečů (roční kvóta 300), projektu Welcome package pro investory se zúčastnilo 82 uchazečů (roční kvóta 100), projektu tzv. zácviků se zúčastnilo 875 uchazečů (bez roční kvóty), Pilotního projektu: Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny a Indie se zúčastnilo 461 uchazečů z Ukrajiny (roční kvóta 500) a 49 uchazečů z Indie (roční kvóta 500). Zároveň Projektu Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny se od jeho spuštění od srpna 2016 do konce roku 2018 zúčastnilo více než 34 100 uchazečů a téměř 1739 společností, projektu Režim ostatní státy (Mongolsko/Filipíny/Srbsko) se zúčastnilo 934 uchazečů z Mongolska (roční kvóta 1000), 304 uchazečů z Filipín (roční kvóta 1000) a 430 uchazečů ze Srbska (roční kvóta 2000). Do projektu Režim ostatní státy MPO úspěšně zařadilo 75 tuzemských zaměstnavatelů.

V roce 2018 došlo také ke změnám u některých projektů. S účinností od 1. července 2018 byla roční kvóta projektu Fast Track navýšena na 300 uchazečů ročně. Zároveň se úpravy projeví na Pilotním projektu: Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny, který byl od 19. září 2018 rozšířen o Indii. Projekt tak umožní jednodušší vstup až 500 vysoce kvalifikovaným státním občanům Indie na území ČR. Od 31. ledna 2018 vláda svým usnesením č. 79 schválila navýšení kapacity Režimu Ukrajina o 10 000 žádostí o zaměstnaneckou kartu ročně na celkovou kapacitu 19 600 žádostí a také zavedení nového projektu i pro Mongolsko a Filipíny ve formě Režimu ostatní státy. Projekt Režim ostatní státy byl následně dne 1. září 2018 rozšířen o Srbsko.

Hlavním cílem všech projektů ekonomické migrace je dosažení časových úspor při přijímání a vyřizování žádostí o zaměstnanecké karty kvalifikovaných pracovníků, kteří nejen zaplní nedostatek pracovních sil na českém trhu práce, ale posílí také konkurenceschopnost českých společností.

5.3.6 Investice pro export

Zahraniční, ale i tuzemské investice do výroby a služeb určených pro export mají rozhodující význam pro internacionalizaci českých podniků, z tohoto hlediska je důležitá pokračující spolupráce a koordinace činností MPO, CzechTrade a CzechInvest. Důležité jsou nejen aktivity CzechInvest v oblasti získávání investorů do ČR, ale i programy na podporu inovativních podniků s cílem zaměřit tyto podniky tak, aby měly jasnou vizi směřování své produkce na zahraniční trhy (tzv. startupy).

Investiční pobídky v r. 2018 znamenají příslibené investice ve výši 43 676,39 mil. Kč a počet nových pracovních míst, které tuzemští a zahraniční žadatelé plánují vytvořit, je 4 746. Význam poskytnutých investičních pobídek pro růst exportu vyplývá i z toho, že naprostá většina firem z TOP 10 podle objemu exportu byla investičními pobídkami podpořena.

CzechInvest vedle získávání nových investorů i nadále systematicky spolupracuje s českými dcerami zahraničních matek, kdy se snaží pomáhat již usazeným zahraničním společnostem s každodenním podnikáním, diskutuje s nimi možnost expanze v ČR a investice do projektů s vysokou přidanou hodnotou, například do technologických center a center strategických služeb. Tyto projekty s sebou přinášejí mimo jiné důraz na vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, spolupráci s místními vysokými školami a univerzitami a celkové přibližování ČR k zemím s vysoce sofistikovaným výzkumem a výrobou, která je konkurenceschopná na exportních trzích.

V rámci svých aktivit se CzechInvest snaží pomáhat zahraničním společnostem v hledání českých dodavatelů, partnerů pro joint venture projekty nebo fúzi či akvizici a takto podpořit růst českých společností a jejich export. Probíhá úzká spolupráce mezi agenturami CzechTrade a CzechInvest v oblasti organizace dodavatelských dnů pro společnosti, které jsou klienty obou agentur.

Důležitou součástí podpory exportu je také asistence nově založeným lokálním společnostem - mladým českým inovativním firmám neboli startupům s vysokým exportním potenciálem do budoucna. CzechInvest podporuje inovativní české startupy v rámci programů CzechAccelerator, CzechStarter, CzechDemo a CzechMatch a propaguje českou startupovou scénu pomocí portálu www.czechstartups.org. Tyto programy mají za cíl pomoci nově založeným

společnostem s inovačním potenciálem do 7 let stáří v jejich snaze proniknout na zahraniční trhy, prezentovat své nápady na významných mezinárodních startupových akcích, navázat první obchodní kontakty a rozjet svoje podnikání v USA, Velké Británii či Singapuru. Podpora rozvoje technologicky progresivních startupů, které ve svých komerčních produktech či službách využívají vesmírné technologie nebo systémy se soustřeďuje v podnikatelském inkubátoru Evropské vesmírné agentury ESA BIC Prague. Vzniká také projekt CzechLink Start, který se snaží nalézt vhodné investory pro tyto inovativní startupy a zároveň investorům pomoci vytipovat vhodné investiční příležitosti v našem regionu.

Kromě startupových programů agentura CzechInvest kontinuálně pracuje s inovativními českými MSP a VaV institucemi. Aktivity jejich internacionalizace podporuje především pomocí technologických misí, zahraničních sektorových akcí (specializované konference a veletrhy) i cílenou kultivací prioritních sektorů ekonomiky a spojováním s potenciálními zahraničními partnery.

6 Přílohy

6.1 Příloha 1: Tabulky

Teritoriální struktura zahraničního obchodu ČR za leden – prosinec 2018
(rok 2017 - definitivní údaje k 28. 8. 2018, rok 2018 – prvotní údaje k 6. 2. 2019)

	OBRAT					VÝVOZ					DOVOZ					BILANCE	
	1-12/2017		1-12/2018		index 18/17	1-12/2017		1-12/2018		index 18/17	1-12/2017		1-12/2018		index 18/17	1-12/17	1-12/18
	mil.Kč	%	mil.Kč	%		mil.Kč	%	mil.Kč	%		mil.Kč	%	mil.Kč	%		mil. Kč	mil. Kč
Celkový zahraniční obchod ČR	8 046 020	100,0	8 382 751	100,0	104,2	4 244 588	100,0	4 390 887	100,0	103,4	3 801 432	100,0	3 991 864	100,0	105,0	443 155	399 024
* Státy s vyspělou tržní ekonomikou	6 624 343	82,3	6 828 117	81,5	103,1	3 853 780	90,8	3 986 167	90,8	103,4	2 770 563	72,9	2 841 950	71,2	102,6	1 083 217	1 144 217
** Státy EU 28	6 063 044	75,4	6 252 222	74,6	103,1	3 559 234	83,9	3 691 709	84,1	103,7	2 503 811	65,9	2 560 513	64,1	102,3	1 055 423	1 131 196
z toho: Německo	2 365 437	29,4	2 417 952	28,8	102,2	1 383 907	32,6	1 422 205	32,4	102,8	981 530	25,8	995 746	24,9	101,4	402 377	426 459
Slovensko	507 479	6,3	530 048	6,3	104,4	323 776	7,6	331 899	7,6	102,5	183 703	4,8	198 150	5,0	107,9	140 073	133 749
** Státy ESVO	124 652	1,5	125 104	1,5	100,4	79 589	1,9	79 779	1,8	100,2	45 063	1,2	45 325	1,1	100,6	34 526	34 454
** Ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou	436 646	5,4	450 791	5,4	103,2	214 958	5,1	214 679	4,8	99,9	221 689	5,8	236 112	6,0	106,5	-6 731	-21 433
z toho: Kanada	13 348	0,2	16 242	0,3	121,7	7 111	0,2	7 784	0,2	109,5	6 237	0,2	8 459	0,2	135,6	874	-675
USA	180 914	2,2	192 101	2,3	106,2	87 734	2,1	90 902	2,1	103,6	93 180	2,5	101 199	2,5	108,6	-5 446	-10 297
* Rozvojové země	484 881	6,0	487 121	5,8	100,5	174 438	4,1	169 628	3,9	97,2	310 443	8,2	317 492	8,0	102,3	-136 004	-147 864
z toho: Brazílie	12 135	0,2	15 476	0,2	127,5	6 539	0,2	7 451	0,2	113,9	5 595	0,1	8 025	0,2	143,4	944	-574
Indie	34 099	0,4	34 065	0,4	99,9	15 499	0,4	15 348	0,3	99,0	18 600	0,5	18 717	0,5	100,6	-3 101	-3 369
Turecko	89 504	1,1	85 169	1,0	95,2	53 162	1,3	47 705	1,1	89,7	36 342	1,0	37 465	0,9	103,1	16 821	10 240
* Státy s tranzitivní ekonomikou	47 308	0,6	52 936	0,6	111,9	25 664	0,6	28 175	0,6	109,8	21 644	0,6	24 761	0,6	114,4	4 019	3 415
* Společenství nezávislých států	306 606	3,8	338 256	4,0	110,3	127 527	3,0	142 832	3,3	112,0	179 080	4,7	195 424	4,9	109,1	-51 553	-52 592
z toho: Rusko	198 454	2,5	213 067	2,5	107,4	82 247	1,9	89 795	2,0	109,2	116 207	3,1	123 272	3,1	106,1	-33 960	-33 477
Ukrajina	51 253	0,6	58 949	0,7	115,0	27 992	0,7	33 091	0,8	118,2	23 261	0,6	25 858	0,6	111,2	4 732	7 233
* Ostatní ^{*)}	558 078	6,9	652 025	7,8	116,8	60 390	1,4	60 855	1,4	100,8	497 688	13,1	591 170	14,8	118,8	-437 299	-530 315
z toho: Čína	531 853	6,6	624 470	7,4	117,4	56 238	1,3	58 126	1,3	99,8	475 614	12,5	588 344	14,2	119,5	-419 376	-512 218
* Nespecifikováno	24 805	0,3	24 296	0,3	97,9	2 790	0,1	3 229	0,1	115,8	22 015	0,6	21 066	0,5	95,7	-19 225	-17 837
Zahraněční obchod se zeměmi OECD	6 551 912	81,4	6 728 354	80,3	102,7	3 755 639	88,5	3 873 994	88,2	103,2	2 796 273	73,6	2 854 359	71,5	102,1	959 366	1 019 635

^{*)} ČR, KLD, Kuba, Laos, MoLR, VSR
MPO - odbor řízení exportní strategie

Pramen: ČSÚ (údaje vč. dopočtu)

Zahraněční obchod s vybranými zeměmi za leden – prosinec 2018

(rok 2017- definitivní údaje k 28. 8. 2018, rok 2018 – prvotní údaje k 6. 2. 2018)

	OBRAT					VÝVOZ					DOVOZ					BILANCE	
	1-12/2017		1-12/2018		index 18/17	1-12/2017		1-12/2018		index 18/17	1-12/2017		1-12/2018		index 18/17	1-12/17	1-12/18
	mil.Kč	%	mil.Kč	%		mil.Kč	%	mil.Kč	%		mil.Kč	%	mil.Kč	%		mil. Kč	mil. Kč
Německo	2 365 437	29,4	2 417 952	28,8	102,2	1 383 907	32,6	1 422 205	32,4	102,8	981 530	25,8	995 746	24,9	101,4	402 377	426 459
Polsko	547 819	6,8	570 418	6,8	104,1	254 062	6,0	265 592	6,0	104,5	293 757	7,7	304 826	7,6	103,8	-39 695	-39 234
Čína	531 853	6,6	624 470	7,4	117,4	56 238	1,3	56 126	1,3	99,8	475 614	12,5	588 344	14,2	119,5	-419 376	-512 218
Slovensko	507 479	6,3	530 048	6,3	104,4	323 776	7,6	331 899	7,6	102,5	183 703	4,8	198 150	5,0	107,9	140 073	133 749
Francie	335 577	4,2	353 866	4,2	105,4	216 375	5,1	224 235	5,1	103,6	119 202	3,1	129 631	3,2	108,7	97 173	94 604
Itálie	332 807	4,1	334 880	4,0	100,6	172 804	4,1	170 391	3,9	98,6	160 003	4,2	164 489	4,1	102,8	12 801	5 903
Spojené království	309 712	3,8	288 258	3,4	93,1	210 774	5,0	205 580	4,7	97,5	98 937	2,6	82 678	2,1	83,6	111 837	122 902
Rakousko	306 228	3,8	313 145	3,7	102,3	186 589	4,4	195 525	4,5	104,8	119 639	3,1	117 620	2,9	98,3	66 951	77 905
Nizozemsko	250 485	3,1	271 329	3,2	108,3	147 282	3,5	162 131	3,7	110,1	103 202	2,7	109 198	2,7	105,8	44 080	52 932
Maďarsko	216 673	2,7	226 783	2,7	104,7	126 552	3,0	131 051	3,0	103,6	90 120	2,4	95 732	2,4	106,2	36 432	35 318
Ruská federace	198 454	2,5	213 067	2,5	107,4	82 247	1,9	89 795	2,0	109,2	116 207	3,1	123 272	3,1	106,1	-33 960	-33 477
Španělsko	189 256	2,4	200 757	2,4	106,1	121 936	2,9	132 671	3,0	108,8	67 320	1,8	68 086	1,7	101,1	54 617	64 586
Spojené státy	180 914	2,2	192 101	2,3	106,2	87 734	2,1	90 902	2,1	103,6	93 180	2,5	101 199	2,5	108,6	-5 446	-10 297
Belgie	157 448	2,0	155 108	1,9	98,5	97 369	2,3	93 699	2,1	96,2	60 079	1,6	61 409	1,5	102,2	37 290	32 290
Rumunsko	109 984	1,4	119 558	1,4	108,7	58 800	1,4	65 672	1,5	111,7	51 184	1,3	53 886	1,3	105,3	7 616	11 786
Korea	109 433	1,4	103 989	1,2	95,0	10 646	0,3	10 629	0,2	99,8	98 787	2,6	93 360	2,3	94,5	-88 141	-82 731
Švédsko	97 470	1,2	109 069	1,3	111,9	66 566	1,6	76 797	1,7	115,4	30 904	0,8	32 272	0,8	104,4	35 662	44 524
Švýcarsko	96 098	1,2	96 676	1,2	100,6	59 270	1,4	59 367	1,4	100,2	36 828	1,0	37 310	0,9	101,3	22 442	22 057
Turecko	89 504	1,1	85 169	1,0	95,2	53 162	1,3	47 705	1,1	89,7	36 342	1,0	37 465	0,9	103,1	16 821	10 240
Japonsko	85 265	1,1	88 455	1,1	103,7	18 172	0,4	19 878	0,5	109,4	67 093	1,8	68 577	1,7	102,2	-48 920	-48 699
Dánsko	61 865	0,8	64 935	0,8	105,0	40 727	1,0	39 544	0,9	97,1	21 138	0,6	25 391	0,6	120,1	19 588	14 152
Irsko	56 514	0,7	58 003	0,7	102,6	15 316	0,4	26 302	0,6	171,7	41 198	1,1	31 701	0,8	76,9	-25 882	-5 399
Ukrajina	51 253	0,6	58 949	0,7	115,0	27 992	0,7	33 091	0,8	118,2	23 261	0,6	25 858	0,6	111,2	4 732	7 233
Mexiko	35 975	0,4	35 072	0,4	97,5	19 451	0,5	17 813	0,4	91,6	16 524	0,4	17 259	0,4	104,5	2 928	554
Slovinsko	35 787	0,4	39 185	0,5	109,5	19 910	0,5	21 467	0,5	107,8	15 878	0,4	17 717	0,4	111,6	4 032	3 750

Poznámka: Pořadí zemí je podle obrátu dle dat roku 2017.

MPO - odbor řízení exportní strategie

pozn. Pořadí zemí je podle objemu vývozu roku 2017

Pramen: ČSÚ (údaje vč. dopočtu)

Zahraniční obchod s prioritními zeměmi za leden – prosinec 2018

(rok 2017- definitivní údaje k 28. 8. 2018, rok 2018 – prvotní údaje k 6. 2. 2018)

Země	OBRAT			VÝVOZ			DOVOZ			BILANCE	
	1-12/2017	1-12/2018	index 18/17	1-12/2017	1-12/2018	index 18/17	1-12/2017	1-12/2018	index 18/17	1-12/2017	1-12/2018
	mil.Kč			mil.Kč			mil.Kč			mil.Kč	
Brazílie	12 134,5	15 476,2	127,5	6 539,2	7 451,3	113,9	5 595,4	8 024,9	143,4	943,8	-573,6
Čína	531 852,7	624 470,2	117,4	56 238,4	56 126,3	99,8	475 614,3	568 343,9	119,5	-419 375,9	-512 217,7
Indie	34 098,9	34 064,8	99,9	15 499,1	15 348,0	99,0	18 599,8	18 716,7	100,6	-3 100,8	-3 368,7
Irák	1 489,0	1 047,6	70,4	1 486,9	1 045,9	70,3	2,2	1,8	82,2	1 484,7	1 044,1
Kazachstán	16 885,2	20 718,0	122,7	5 026,1	6 396,2	127,3	11 859,1	14 321,8	120,8	-6 833,1	-7 925,7
Mexiko	35 974,7	35 072,1	97,5	19 451,2	17 812,9	91,6	16 523,5	17 259,1	104,5	2 927,7	553,8
Ruská federace	198 454,4	213 067,2	107,4	82 247,0	89 795,2	109,2	116 207,4	123 272,1	106,1	-33 960,4	-33 476,9
Srbsko	22 805,5	27 934,8	122,5	14 151,4	15 331,4	108,3	8 654,1	12 603,4	145,6	5 497,2	2 728,0
Turecko	89 504,1	85 169,1	95,2	53 162,4	47 704,6	89,7	36 341,7	37 464,6	103,1	16 820,7	10 240,0
Ukrajina	51 253,3	58 949,0	115,0	27 992,4	33 090,9	118,2	23 260,9	25 858,1	111,2	4 731,5	7 232,8
Spojené státy	180 913,7	192 100,9	106,2	87 733,8	90 901,8	103,6	93 179,9	101 199,1	108,6	-5 446,1	-10 297,4
Vietnam	24 199,1	25 464,8	105,2	2 442,0	3 081,9	126,2	21 757,1	22 382,9	102,9	-19 315,1	-19 300,9
Celkem	1 199 565,0	1 333 534,8	111,2	371 969,6	384 086,4	103,3	827 595,4	949 448,3	114,7	-455 625,9	-565 361,9
Celkem prioritní země a země zájmu mimo EU	1 636 469,1	1 785 428,8	109,1	584 924,9	601 938,7	102,9	1 051 544,2	1 183 490,2	112,5	-466 619,2	-581 551,5

MPO - odbor řízení exportní strategie

Pramen: ČSÚ (údaje vč.dopočtů)

Zahraniční obchod se zeměmi zájmu mimo EU za leden – prosinec 2018

(rok 2017 - definitivní údaje dle závěrky k 28.8. 2018, rok 2018 - prvotní údaje k 6.2.2018)

Zahraniční obchod se zeměmi zájmu mimo EU za leden - prosinec 2018

(rok 2017 - definitivní údaje k 28.8.2018)

Země	OBRAT			VÝVOZ			DOVOZ			BILANCE	
	1-12/2017	1-12/2018	index 18/17	1-12/2017	1-12/2018	index 18/17	1-12/2017	1-12/2018	index 18/17	1-12/2017	1-12/2018
	mil.Kč			mil.Kč			mil.Kč			mil.Kč	
Angola	226,9	84,8	37,4	226,8	84,8	37,4	0,1	0,0	1,0	226,7	84,8
Argentina	4 493,5	3 507,9	78,1	2 157,9	1 657,6	76,8	2 335,6	1 850,3	79,2	-177,7	-192,7
Austrálie	13 934,2	13 660,2	98,0	10 117,5	9 504,6	93,9	3 816,7	4 155,6	108,9	6 300,8	5 349,0
Ázerbájdžán	25 880,2	28 381,4	109,7	2 053,3	1 607,1	78,3	23 826,9	26 774,3	112,4	-21 773,6	-25 167,1
Bělorusko	8 025,1	10 786,4	134,4	5 202,1	7 152,7	137,5	2 823,1	3 633,7	128,7	2 379,0	3 519,0
Egypt	8 002,9	10 655,4	133,1	6 042,1	8 527,8	141,1	1 960,8	2 127,6	108,5	4 081,3	6 400,2
Etiopie	571,5	540,7	94,6	397,8	327,5	82,3	173,7	213,2	122,7	224,1	114,3
Ghana	643,6	553,1	85,9	514,2	380,7	74,0	129,4	172,4	133,2	384,7	208,2
Chile	2 453,1	2 675,8	109,1	1 578,9	1 720,4	109,0	874,2	955,4	109,3	704,7	765,0
Indonésie	11 882,5	10 376,4	87,3	2 606,3	2 941,0	112,8	9 276,2	7 435,4	80,2	-6 670,0	-4 494,4
Izrael	30 758,2	28 188,3	91,6	24 229,0	22 134,3	91,4	6 529,1	6 053,9	92,7	17 699,9	16 080,4
Japonsko	85 265,1	88 455,4	103,7	18 172,3	19 878,1	109,4	67 092,8	68 577,3	102,2	-48 920,5	-48 699,2
Jižní Afrika	19 500,9	23 511,9	120,6	11 782,1	14 143,6	120,0	7 718,8	9 368,3	121,4	4 063,3	4 775,3
Kanada	13 347,6	16 242,3	121,7	7 110,7	7 783,7	109,5	6 236,9	8 458,6	135,6	873,8	-674,9
Kolumbie	1 938,6	2 409,1	124,3	1 135,1	1 282,9	113,0	803,5	1 126,1	140,1	331,5	156,8
Maroko	11 629,8	13 430,0	115,5	7 389,3	8 674,7	117,4	4 240,5	4 755,3	112,1	3 148,8	3 919,3
Moldavsko	2 364,2	2 962,6	125,3	1 542,2	1 752,7	113,6	822,0	1 210,0	147,2	720,3	542,7
Nigérie	1 421,8	1 431,7	100,7	1 182,2	1 255,5	106,2	239,6	176,2	73,5	942,6	1 079,3
Norsko	24 564,5	25 094,8	102,2	18 240,0	18 876,3	103,5	6 324,5	6 218,5	98,3	11 915,5	12 657,9
Peru	1 265,8	1 453,7	114,8	880,8	949,0	107,7	385,0	504,8	131,1	495,9	444,2
Senegal	265,3	474,4	178,8	235,6	445,9	189,3	29,7	28,5	95,8	205,9	417,4
Singapur	17 193,7	19 121,6	111,2	7 289,6	7 513,9	103,1	9 904,1	11 607,7	117,2	-2 614,5	-4 093,9
Spojené Arabské Emiráty	21 613,9	18 187,7	84,1	19 384,8	15 965,3	82,4	2 229,1	2 222,4	99,7	17 155,7	13 743,0
Švýcarsko	96 097,6	96 676,4	100,6	59 269,7	59 366,5	100,2	36 827,9	37 309,9	101,3	22 441,9	22 056,7
Thajsko	33 563,6	33 032,1	98,4	4 215,0	3 925,6	93,1	29 348,6	29 106,5	99,2	-25 133,6	-25 180,8
Celkem	436 904,1	451 894,0	103,4	212 955,4	217 852,2	102,3	223 948,7	234 041,8	104,5	-10 993,4	-16 189,6
Celkem země zájmu mimo EU a prioritní země	1 636 469,1	1 785 428,8	109,1	584 924,9	601 938,7	102,9	1 051 544,2	1 183 490,2	112,5	-466 619,2	-581 551,5

MPO - odbor řízení exportní strategie

Pramen: ČSÚ (údaje vč.dopočtů)

Zbožová struktura zahraničního obchodu za leden – prosinec 2018

(rok 2017 - definitivní údaje dle závěrky k 28. 8. 2018, rok 2018 - zpřesněné údaje k 6. 2. 2018)

	VÝVOZ					DOVOZ					BILANCE	
	1-12/2017		1-12/2018		index 18/17	1-12/2017		1-12/2018		index 18/17	1-12/17	1-12/18
	mil.Kč	%	mil.Kč	%		mil.Kč	%	mil.Kč	%		mil. Kč	mil. Kč
Celkový zahraniční obchod ČR	4 244 588	100,0	4 390 887	100,0	103,4	3 801 432	100,0	3 991 864	100,0	105,0	443 155	399 024
v tom:												
0 Potraviny a živá zvířata	138 676	3,3	134 995	3,1	97,3	176 608	4,6	174 169	4,4	98,6	-37 932	-39 174
1 Nápoje a tabák	36 612	0,9	32 467	0,7	88,7	27 791	0,7	29 251	0,7	105,3	8 820	3 216
2 Suroviny nepoživatelné, bez paliv	93 153	2,2	93 899	2,1	100,8	81 408	2,1	81 092	2,0	99,6	11 745	12 808
3 Minerální paliva, mazadla a příbuzné materiály	77 808	1,8	89 882	2,0	115,5	207 493	5,5	244 368	6,1	117,8	-129 685	-154 486
4 Živočišné a rostlinné oleje a tuky	9 914	0,2	8 018	0,2	80,9	8 028	0,2	5 880	0,1	73,2	1 886	2 138
5 Chemikálie	259 110	6,1	271 666	6,2	104,8	416 682	11,0	439 172	11,0	105,4	-157 572	-167 507
6 Tržní výrobky tříděné hlavně dle druhu a materiálu	634 094	14,9	654 961	14,9	103,3	639 823	16,8	655 999	16,4	102,5	-5 730	-1 038
7 Stroje a přepravní zařízení	2 419 675	57,0	2 556 914	58,2	105,7	1 755 497	46,2	1 883 673	47,2	107,3	664 178	673 241
8 Různé průmyslové výrobky	564 679	13,3	536 975	12,2	95,1	476 987	12,5	466 963	11,7	97,9	87 692	70 011
9 Nespecifikováno	10 866	0,3	11 112	0,3	102,3	11 114	0,3	11 297	0,3	101,6	-248	-185

Poznámka: "6" - jde zejména o kůže a kožené výrobky, výrobky z pryže, ze dřeva, papír a výrobky z něj, textilní výrobky kromě oděvů, cement, sklo, porcelán, keramiku, železo a ocel, neželezné kovy, kovové výrobky

"8" - jde zejména o prefabrikované budovy, zdravotnickou, instalační ap. techniku, nábytek, galanterii, oděvy, obuv, přístroje, zbraně a munici, sportovní potřeby a hračky

MPO - odbor řízení exportní strategie

Pramen: ČSÚ (údaje vč. dopočtů)

Vše: MPO – odbor řízení exportní strategie, Pramen: ČSÚ (údaje vč. dopočtů)

6.2 Příloha 2: Seskupení zemí

Vyspělé tržní ekonomiky:

Země EU28 + země ESVO + ostatní vyspělé tržní ekonomiky

EU28 - Evropská unie:

Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie (vč. Monaka a departementů - Francouzská Guyana, Guadeloupe, Martinik a Réunion), Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Velká Británie a Severní Irsko (vč. ostrovů Man, Guernsey a Jersey), Španělsko, Švédsko

ESVO (Evropské sdružení volného obchodu):

Island, Lichtenštejnsko, Norsko (vč. území Svalbard a Jan Mayen), Švýcarsko

Ostatní vyspělé tržní ekonomiky:

Andorra, Austrálie, Faerské ostrovy, Gibraltar, Grónsko, Izrael, Japonsko, Jihoafrická republika, Kanada, Nový Zéland, San Marino, Spojené státy americké (vč. Portorika), Turecko, Svatý stolec (Vatikán)

Rozvojové ekonomiky:

Afghánistán, Alžírsko, Americká Samoa, Americké Panenské ostrovy, Angola, Anguilla, Antarktida, Antigua a Barbuda, Argentina, Aruba, Bahamy, Bahrajn, Bangladéš, Barbados, Belize, Benin, Bermudy, Bhútán, Bolívie, Bonaire, Botswana, Bouvetův ostrov, Brazílie, Britské indickooceánské území, Britské Panenské ostrovy, Brunej Darussalam, Burkina Faso, Burundi, Ceuta, Cookovy ostrovy, Curaçao, Čad, Dominika, Dominikánská republika, Džibutsko, Egypt, Ekvádor, Eritrea, Etiopie, Falklandy, Fidži, Filipíny,

Francouzská jižní území, Francouzská Polynésie, Gabon, Gambie, Ghana, Grenada, Guam, Guatemala, Guinea, Guinea-Bissau, Guyana, Haiti, Heardův ostrov a McDonalldovy ostrovy, Honduras, Hongkong, Chile, Indie, Indonésie, Irák, Írán, Jamajka, Jemen, Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy, Jižní Korea, Jižní Súdán, Jordánsko, Kajmanské ostrovy, Kambodža, Kamerun, Kapverdy, Katar, Keňa, Kiribati, Kokosové ostrovy, Kolumbie, Komory, Kongo, Konžská dem. republika, Kostarika, Kuvajt, Lesotho, Libanon, Libérie, Libye, Macao, Madagaskar, Malajsie, Malawi, Maledivy, Mali, Maroko, Marshallovy ostrovy, Mauricius, Mauritánie, Mayotte, Melilla, Menší odlehlé ostrovy USA, Mexiko, Mikronésie, Montserrat, Mosambik, Myanmar, Namibie, Nauru, Nepál, Niger, Nigérie, Nikaragua, Niue, Nizozemské Antily, Norfolk, Nová Kaledonie, Okupované palestinské území, Omán, Pákistán, Palau, Panama, Papua Nová Guinea, Paraguay, Peru, Pitcairn, Pobřeží slonoviny, Rovníková Guinea, Rwanda, Saint Pierre a Miquelon, Salvador, Samoa, Saúdská Arábie, Senegal, Severní Mariany, Seychely, Sierra Leone, Singapur, Somálsko, Spojené arabské emiráty, Srí Lanka, Středoafriká republika, Súdán, Surinam, Svatá Helena, Svatá Lucie, Svatý Bartoloměj, Svatý Kryštof a Nevis, Svatý Martin (fr. část), Svatý Tomáš, Svatý Vincenc, Svazijsko, Sýrie, Šalamounovy ostrovy, Tanzánie, Thajsko, Tchajwan, Togo, Tokelau, Tonga, Trinidad a Tobago, Tunisko, Turks a Caicos, Tuvalu, Uganda, Uruguay, Vánoční ostrov, Vanuatu, Venezuela, Východní Timor, Wallis a Futuna, Zambie, Západní Sahara, Zimbabwe

Tranzitivní ekonomiky:

Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Gruzie, Kosovo, Makedonie, Srbsko

SNS (Společenství nezávislých států):

Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Rusko, Tádžikistán, Turkmenistán, Ukrajina, Uzbekistán

Ostatní:

Čína, Kuba, Laos, Mongolsko, Severní Korea, Vietnam

OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj):

Austrálie, Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Heardův ostrov a McDonalldovy ostrovy, Chile, Irsko, Island, Itálie, Izrael, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Kokosové ostrovy, Lucembursko, Maďarsko, Mexiko, Německo, Nizozemsko, Norfolk, Norsko, Nový Zéland, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené státy americké, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Vánoční ostrov, Velká Británie a Severní Irsko, Americké Panenské ostrovy